

EM. ŽÁK:

ŽIVÉ HVĚZDY

LEGENDY ZE ŽIVOTA SVATÝCH

I.

KNIHKUPECTVÍ — V. KOTRBA — NAKLADATELSTVÍ

PŘEDMLUVA.

Legendy, tyto skvostné květy církevního básnictví, neměly by býti zanedbávány. A nazval-li kterýsi německý spisovatel evangelickou parabolou: „Eine irdische Geschichte mit dem himmlischen Sinne,“ řekl bych o křesťanských legendách, že jsou: „Eine himmlische Geschichte mit dem irdischen Sinn’.“

Kdo nemá smyslu pro náboženské pravdy, nechť nesáhá po plodech, jež vyrostly v rajských zahradách víry. Dotýkal by se jich rukou svatokrádežnou. Co činil kdysi cynický Lukián s řeckou mytologií, tropil později jízlivý Voltaire a kousavý Heine s křesťanskou legendou. Gottfried Keller, byl-li méně zlomyslný, nebyl přece méně neuctivý a frivolní. Starý Kosegarten, Ludvík Tieck chápali se legend s pietou. Také náš snivý Zeyer půvabem sobě vlastním oživoval tyto uschlé, zapomenuté květy s hlubokým porozuměním.

Legendy jsou jako ušlechtilé perlorodky v hlubokém moři křesťanské poesie. Ne každá obsahuje opravdovou perlu; ale přemnohá kol hutného a mravního jádra má nádherný, všemi duhovými barvami zářící obal — — —

Nazval jsem řadu legend, které tuť podávám „Živými hvězdami“, poněvadž věřím, že v legendách svatí žijí déle, nežli v životopisných, často sporých svých datech. Poesie jim dala znamení věčnosti i pro tento svět.

Na Smíchově o svátku Všech svatých 1927.

Em. Ž á k.

„Legenda je svojí trojí tvářností obrácena ve tři říše: dějin, zušlechtění a poesie. A právě v této mnohostrannosti spočívá její cena. Legenda se obrací k celému člověku, k jeho rozumu, vůli a citu. Ona staví nejvyšší ideál podle troji jeho stránky jako pravdu, dobro a krásu... Bez znalosti legend svatých zůstávají nám skoro celé dějiny západní kultury a západního umění nerosozumitelné. Proto jsou daleko potřebnější součástí našeho vzdělání, nežli řecká mytologie.“

Richard Králík.

Sv. Telemach, mučedník.

(Dne 1. ledna, r. 391.)

Byl svátek Jánův, boha času. Do Kolossea, kde konány hry, proudily zástupy chtivých Římanů. Obvyklý ruch, který vyvolala zvědavost lidu, rozvinul se ve velikých prostorách divadla. Jednotlivci si vypravují, co od dozorců divadla zachytili. Bude zápas šelem, lvů a tygrů; budou nenávidění křesťané dáni na pospas divoké zvěři; na konec zápasíť budou mezi sebou slavní gladiátoři.

Divadlo začalo. Ze železných klecí puštěny byly hladové šelmy. V krátké chvíli vrhly se na sebe. Divoce se rvaly; jejich krev barvila proudy pískem posypanou půdu. Lid s napjetím sledoval tento boj; tekoucí krev zvířat opájela jeho smysly.

Všichni upírali planoucí zrak na tento zápas. Kdož si všímal člověka, oděného v hrubý šat ze srsti velbloudí, jenž stál vzadu, bledý, třesoucí se? — Slzel. Bylo mu líto zvířat, jež schytána byla na poušti, zba-

vená své svobody, a nyní rvala se mezi sebou na život a na smrt.

Když první část zápasu skončena, strážci odtáhli mrtvá zvířata a urovnali půdu.

Druhou část divadla tvořili odsouzení k smrti. Vstoupilo jich kol třiceti. Divoký výraz mnohých svědčil o jejich zlém nitru; zločiny byly jako zapsány v jejich tváři. Ale byli mezi nimi též lidé, jejichž všechn zevnějšek svědčil, že nejsou ani schopni špatného skutku. Byli to křesťané, odsouzení proto, že nechťeli se klaněti státním bohům. Vyznali Krista a nechťeli jeho se odpřisáhnouti. Proto byli jako „zločinci státu nebezpeční“ odsouzeni na pospas šelmám.

Nečetná jejich skupina byla postavena strážci divadla doprostřed arény, aby diváci jasně mohli sledovati jejich zápas se šelmami. Stáli tam jako obětní beránci. Tiší, bledí, ale klidní. Několik mladších tulilo se k staršímu muži mohutné postavy, jakoby se chtěli za ním ukrývati. Jiní drželi se za ruce, jako když děti chystají se ke hrám. Ač byli dříve sobě cizí a neznámí, dnes cítili se bratry. Tvořili malou křesťanskou rodinu uprostřed davů pohanského Říma.

Šelmy, berberští tygři, byli vpuštěni. Rozeskočili se po svých obětech. Dva z nich vrhli se na křesťany. k sobě se tulící. — Dav se opájel divadlem, když tygři zatínali své drápy do lidských těl a rvali jejich svalstvo. Všichni se nakláněli dolů, aby jim nic neušlo z tohoto divadla.

Jen onen muž vzadu nedíval se s ostatními. Klečel na zemi a jeho ústa tiše šeptala slova modlitby: „Kriste, posiluj své dítky, aby dovedly pro tebe trpěti! Dej jim statečnost, která by překonala jejich muka! A když jejich duše opustí chudou schránu tělesnou, vezmi je k sobě a přiviň je jako bratry ke svému probodenému srdci!“

Dav jásal nad neobvyklým divadlem zápasu šelem s lidmi. Nikdo si nevšímal muže, jenž odvrátil svůj zrak od strašného výjevu v divadle. —

Mrtvá těla byla odnesena. Nastal oddech; zavládlo ticho. Diváci živě si sdělovali své dojmy. Neznámý muž s výrazem radosti si šeptal: „Díky tobě, Ježíši Kriste! Vytrvali až do konce; zůstali ti věrní.“ — —

Závěr divadla tvořily zápasy gladiatorů. Ve skupinách, s kulatým štítem v levici a s krátkými meči v pravé ruce stánuli proti sobě. Na znamení dali se v zápas. Zástupů zmocnilo se vzrušení. Jejich oči byly jako oči zvířat, prahnoucích po krvi. Divoké výkřiky ozývaly se všemi prostory, všichni povzbuzovali zápasící k prudším útokům.

Volání zástupů oživilo mnicha, který dosud stál vzadu, svůj zasněný zrak upíraje kamsi do výšin. Vzchopil se a chvíli přemýšlel. Potom jako blesk prodrál se stojícími diváky, přeskočil hradbu, jež dělila zápasíště od sedadel, a vrhl se mezi zápasníky.

Jeho oči zaplály podivným ohněm, a on, stoje mezi překvapenými gladiátory, kteří náhle ustali v boji, volal: „Bratři, ve jménu Kristově ustaňte! Odložte meče! Ten, jenž umřel na kříži, umíral také za vás. Podejte si přátelsky ruce! Kristus volá vás k životu, a nikoliv k vražednému boji. Kristus je vaše spása! Váš osvoboditel. Nikdo nemá práva na váš život, jenom on. Jste povoláni ke svobodě synů Božích a nikoli k otroctví, jež chce vaši smrt.“

Všech diváků zmocnil se úžas nad odvážným činem a smělymi slovy neznámého muže. Ale jeho slova znovu jenom podnítila zuřivost davů. „Zabte smělce!“ začali někteří volati. „Zabte jej!“ křičeli někteří na gladiátory.

A ti poslechli. Několik mečů se zablesklo, mnich Telemach padá k zemi jako nová oběť na neviditelném, světovém oltáři Kristově.

Divadlo skončeno. Mučedník, sv. mnich Telemach, byl jeho závěrem. Zapadající slunce vrhalo své nachové

paprsky na jeho zsinalou tvář a kol jeho čela zaplála gloriola světců. —

Když císař Theodosius dověděl se o smělém jednání neznámého křesťana, zamyslíl se. Slova mnichova zachvěla jeho nitrem. Zápasy gladiátorů a vrhání lidí na pospas šelmám zakázal.

Neznámí přátelé.

(Dne 15. ledna.)

Na své dlouhé pouti z neznámých východisk nekonečněm sblíží se dvě hvězdy, pozdraví se svými paprsky, a již se zase rozcházejí, aby po tisíciletích zase se sešly, ať ještě živé, svítící, anebo vyhaslé, studené, mrtvé. A jenom ze starých záznamů, uchovaných v knihách, dovídá se mladý hvězdář třetího či dalšího století o jich novém sblížení a čeká nyní na jeho okamžik . . .

Když zkrvácené meče všech katánů z rozkazu císaře Decia znovu zdvihly se proti křesťanům, prchaly ženy, muži, jinoši na poušť, aby jeskyně a samota skryly je před slídivýma očima nepřátel. Starý svět ruchu a hříchu zavřel se před nimi. Nový svět se zářícími hvězdami nad hlavou jim se otevřel. A přinesl jim blaho, o jakém marně snili uprostřed překotného hlučného života v městě.

Pavel, rozený v egyptských Thébách, byl jedním z oněch uprchlíků. Lakotný svak, toužící po jeho jmění, obvinil jej z křesťanské víry u soudu: Pavel, chtěje zachovati život, prchl na poušť. Dlouho bloudil lesem,

hledaje bezpečí. Až tu spatřil ve skále jeskyni, kamenem zařasenou.

Odvalil kámen, vstoupil dovnitř. A nyní bral se dlouhou, temnou slují ku předu, až přišel v malé údolí, se všech stran skalami okklopené. Jenom slunce hledělo v ně svými paprsky. Obrovská, letitá palma zdvihala se jako jediný obyvatel uprostřed; k ní lísal se ze skály tryskající, skotačící pramének. Několik zrezavělých zbytků kovadlin, kladiv a dlát prozrazovalo, že kdysi byl to přibytěk lidí. Zda skrýše lupičů či útulek pronásledovaných, užaslý příchozí nedovedl uhodnouti.

Ale tiché, skryté údolí tak přívětivě hledělo na uprchlíka, že rozhodl se zde zůstat. Palma svými datlemi skýkala mu pokrm, její dlouhé listí zakrývalo jeho nahotu. Studánka nabízela nápoj a jeskyně, kterou vysílal travou, ochotně dávala mu nocleh...

A léta šla nad hlavou Pavlovou beze stopy. Jeho duše byla plna modliteb. A když rozzářily se hvězdy, každé noci v nové skupině, planoucí všemi barvami, zdálo se mu, že mluví k němu vždy novou řečí. Že mluví o všemohoucnosti svého Pána, o štěstí svého klidu, o blaženosti, kterou cítí na své pouti kol Božího trůnu.

„Pavle, tys také tichou, šťastnou, světem neviděnou, ale Pánem sledovanou hvězdou,“ pravilo mu nebe. „Zůstaň a vytrvej! Svět by ti vyrval, co my tobě skýtáme,“ tak mluvily mu hvězdy.

A Pavel zůstal. Z jinocha vyspěl v muže. Z muže stal se stařec. Vlas a vous, jehož se nedotklo ostří nožů, vzrostl a zbělel jako peruti ibisů, kteří občas zašuměli nad údolím a usedli v koruně palmy. Do její kůry železem zaznamenával Pavel počet let, kdykoli po roce slunce zastavilo se přímo nad její korunou a nedloužil se její stín. A počítal již devadesát vrubů — devadesát let.

Co dělali as jeho přátelé v městě? Nemyslíl a nevzpomínal na ně. Palma, studánka, květy na břehu potůčku, slunce za dne, měsíc s hvězdami za noci, byly lepšími a věrnějšími jeho přáteli, než všecken nestálý a zlomyslný svět, který kdys jako šestnáctiletý jinoch byl opustil. —

A duše jeho byla rok od roku bohatší štěstím a klidem, a dozrávala jako bílý, velký květ pro nový svět, vyhrazený světcům, spoluobyvatelům říše Boží. A čím více tížila leta, tím častěji stařec pospíšil k palmě, objal její peň a přikládaje vrasčitou svoji tvář k jejím listům, vroucně jí šeptal: „Má dobrá a pečlivá sestro, má živitelko, zda našel bych věrnější družky nad tebe? Zda starostlivější matky, než jsi ty? Dáváš mi šatu nadbytek, skytáš hojnost sladkých plodů, že nikdy jsem nepocítil hladu. Měj dík, má věrná společnice, má bedlivá ochránkyně. Až jednou ruka Hospodinova zavře mé oči, ty svými listy rozkleneš mír a chlad nad mrtvou schránkou mé duše.“

Tak žil tu stařec, poustevník Pavel, tělem kmet, duší jinoch, srdcem nevinné děcko. Svaté ticho, jež střežily vysoké skály kol něho, bylo největším blahem pro jeho duši.

Krok jeho byl váhavý, pomalý, když tu jednoho dne náhle slyšel dopadatí temné rány u vchodu jeskyně. Duněly a ozývaly se slují stále víc a stále prudčeji.

Světec, který dávno zřekl se touhy uvidět lidi, se polekal. Kdo ruší jeho klid? Jaký to věřelec pokouší se vniknouti v jeho ráj? Při té vzpomínce jeho mysl se vzrušila. Kdo prozradil jeho domov?

Poustevník dlouho naslouchal. Tlukot neustával. I vešel slují až k východu a mlčel. Nové rány; nové údery. A po chvíli slyšel venku hlas: „Otevři mi, otevři! Víím, že nejsem hoden tvého pohledu; ale věz, že neodejdu, dokavad tě neuzřím. A nevyslyšíš-li mne, umru před tvým prahem.“ —

„Kdo jsi, neznámý cizince?“ ozval se konečně Pavel.

„Jsem tvůj druh a přítel,“ pravil dotěrný příchozí.

„Nemám přátel,“ odpověděl poustevník.

„Jsem člověk hříšný, poustevník Antonín,“ prohlásil cizinec. „Bůh mně poručil, abych tebe vyhledal prve, než umru. Jdu z rozkazu jeho; ve jménu Páně.“

„Nuž, vstup v jeho jménu,“ pravil Pavel a již odsunoval závoru, která pevně opírala kámen při vchodu do jeskyně.

Kámen, 70 let uzavírající vstup, konečně povolil. Dva starci stáli tu proti sobě. Dva uprchlíci z hluku světa, kteří na poušti v modlitbě a rozjímání našli štěstí. Jako bratři, kteří nikdy se neznali, padli si v objetí a dali si políbení pokoje. Oči jejich rozzářily se štěstím, po lících kanuly jim slzy. Jeden byl pln úcty k druhému.

V hlubokém pohnutí hleděli na sebe a neodvážili se ani mluvit. Světec patřil na světce. Dokonalý člověk, jenž překonal v sobě každou hříšnou, světskou myšlenku, patřil na dokonalého člověka.

Potom mlčky uchopil Pavel ruku příchozího, vedl jej temnou slují do svého údolí. Oba usedli pod palmu. —

A sv. Antonín jal se mluvit takto: „Odpusť mi, bratře, že porušil jsem tvůj klid a svojí zvědavostí znesvětil jsem tvoji samotu. Ale Pán mi poručil; poslechl jsem jeho hlasu. Když v samotě své pocítil jsem její kouzlo a blaho, a posty tělo své tak zkrotil, že jediné marné touhy v něm se neozvalo, když duše má rozplývala se štěstím v modlitbě a rozjímání o věcech Božích, tehda v duchovní své rozkoši nejednou řekl jsem sám sobě: „Jak jsem šťastný, jak spokojený!“ Ale hned ozval se ve mně hlas pýchy: „Nade mne není dokonalějšího člověka na zemi.“ — Byl to pokušitel, démon, který nemoha mne jinými osidly polapiti, chystal na mne pokušení nejnebezpečnější, síť samolibosti a sebechvály. A já se zakolísal a stal bych se brzo jeho

obětí. Pokušitel mohl již jásat. Ale Pán, jenž bdí nad každým, kdo vzývá jméno jeho, nedal mi upadnouti v propast, již ďábel nastrojil. Ve snách zjevil mi svoji tvář, plnou smutku a bolesti. A řekl mi: „Jsi v nebezpečí, synu můj, a chci tě z něho vyvésti. Stihá tě myšlenka, že's nejdokonalejší na zemi; v ní žiješ, bloudíš a hyneš. A všechny tvé modlitby, tvé ctnosti, tvá odříkání nic ti nespomohou, poněvadž podpírá je pýcha, rostoucí v tvé duši. Tu musíš přemoci. Nuž věz, že nejsi dokonalý. Vyjdi ze své samoty a jdi na západ; tam ukáži ti cestu k člověku, který je dokonalý, ctnostný daleko více nežli ty, neboť je pokorný.“

Když sv. Antonín tak řekl, zamlčel se. Slzy lítosti jako slzy zpovídacího se kajícího kanuly po jeho líci. A po chvíli pokračoval takto:

„I neváhal jsem poslechnouti rozkazu Božího. Jeho vůle měla býti mým pokáním. Chodil jsem dva dny a dvě noci. Hladověl a žíznil; trpěl a strádal v stálém nebezpečí divokých šelem. Nohy mé trnům zraněny krvácely; slabostí zemdlen klesal jsem a hned zase se vzchopil a šel dále. A marně napínal jsem zrak a sluch, marně volal na všechny strany, čekaje odpovědi z lidského hrdla. Jen ozvěna jako výsměch démonův opakovala má slova. A již jsem malomyslně, již začínal jsem věřit, že démon, vzav ve snách tvář Hospodinovu na sebe, vypudil mne z chyšky mé, z mého štěstí a pokoje, bych vylákán, v poušti bídne zahynul. Tak třetí noc v mém bloudění rozklenula se nade mnou a já úpěnlivě prosil Boha, by mně nedal takto zahynouti. —

Svítilo ráno. Myslil jsem, že pro mne ráno poslední. V tom spatřil jsem blízko u sebe vlčici, jež stannuvši klidně, dívala se na mne. Její oči byly milé, přátelské; hlavou svojí stále otáčela se stranou, jako by mi chtěla říci, bych šel za ní, že dovede mne k cíli cesty mé. I sebral jsem poslední svoji sílu a měl se k další

cestě. Jako vycvičený ohař vede pána za kořistí, tak plachá vlčice pomalu šla přede mnou, a já dal se jí vésti. V sluji náhle zmizela; a já věřil, že poslal mi ji Pán, by byla vůdcem mým. Naděje znovu rozhořela se v mé duši. Věděl jsem, že najdu tebe, bratře můj. A když nyní zřel jsem tě, pak šťasten chci volati s oním starcem v chrámě jerusalemském: „Nyní propuť, Pane, služebníka svého v pokoji.“ —

Světce se zamlčel, sklonil se a již klečel u svého hostitele na kolenou a jal se líbat jeho ruce.

A sv. Pavel uchopiv jej znovu v náručí, opětovně políbení pokoje, řka: „Zde nalezl jsi tedy, koho's hledal! A koho vidíš? Člověka, jehož údové schřadly, jenž pokryt je šedinami a schyluje se ke hrobu. Bůh s tebou, druhu můj! Jak shovívavým je a milosrdným, když volal tobě jíti ke mně hříšnému! Nuž vzdejme jemu společně chválu v této chvíli.“

A nyní oba starci jali se modlíti. Jako kněz v chrámě střídavě s lidem své prosby k nebesům vysílá, tak oba kmeti druh druhu odpovídal, vzájemně se doplňující. A nastala noc, v dáli rozepěli se slavíci, a oba starci ustavičně zpívali hymny Hospodinu, duše jejich chvěly se štěstím, a květy, naslouchající zpěvům, zapomněly zavřítí své kalichy před chladem noci.

Jindy tak dlouhá, nekonečná, strašná pro všechny nešťastné a choré, hluboká noc, byla oběma krátkým okamžikem blaha. Užasli, když první paprsky slunce zastihly je na modlitbách. Hymny skončeny. Z neumdlených očí obou kmetů zářilo štěstí.

A nyní světec Pavel jal se mluvit k Antonínu: „Nuž poslyš i ty, bratře můj, co šeptal mi Hospodin, když pěli jsme spolu jemu chválu. Pravil mi: „Nyní tě propuť z tvého vězení a zavolám k Sobě. Požádej příchozího spolubratra, by vrátil se zpět, přinesl plášť mého vyvolence Athanasia a v něj uložil tělo tvé, neb

ty s jediný hoden obléci roucho velikého mého učedníka. Nuž, prosím, bratře, neodepři mně prosby té, vykonej, co žádá Hospodin.“

Antonín neváhal. S chvatem dítěte spěchal ve svoji chýšku. Marně dotazovali se ho spolubratři, kol jichž příbytků se bral, kde byl a co viděl. Neměl času odpovídati na jejich otázky. Jako v nebeském vytržení opakoval jenom: „Běda mně, ubohému hříšníku! Viděl jsem Eliáše, viděl jsem Jana na poušti, viděl jsem Pavla v ráji!“

Dospěv ke své pustce, vzal světec Antonín plášť sv. Athanasia, který pečlivě ukrýval, a nedopřáváje si ni chvíle odpočinku, s týmž chvatem pospíchal zpět k jeskyni Pavlově. Spěchal cestou necestou, neznal překážek, nepocíťoval únavy. A byl již blízek jeskyně, vedoucí v Pavlovo údolí, když tu spatřil zářící, světlý obláček, provázený zástupy andělů a svatých, stoupající vzhůru k nebesům.

„Můj bratr Pavel zemřel; jeho duše vznáší se v ráj,“ pravil kmet Antonín a jal se hořce plakati. A dívaje se vzhůru k nebesům, odkud zaznívaly tiché, lahodné zpěvy, vyčítavě volal: „Proč opouštíš mne, bratře můj? Snad proto pozdě tak jsem tebe poznal, bych záhy tě zas ztratil?“ A pokleknuv, skryl hlavu do dlaní a tiše zaplakal.

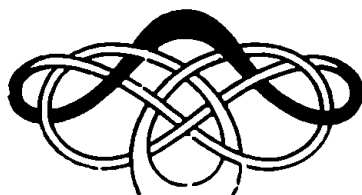
Trvalo chvíli, než z bolesti své stařec Antonín se vzpamatoval. Potom stíraje slzy, mdlým, bojácným krokem vstupoval do jeskyně, protože lekal se pohledu, který naň čekal. Leč, co vidí? Pavel, jakož denně nesčíslněkrát činil, bez pohnutí klečel na zemi, jeho hlava je obrácena k nebesům, oči otevřeny, ruce vzhůru pnou se k slunci. Antonín rychle přikvačí k svému druhu a vidí, — že je mrtev. Zemřel, jako žil; ve chvíli modlitby. Smrt dechla naň svým chladným dechem, ale nezměnila pokorného prosebníka, jehož moc modlitby byla silnější nežli vše srážející smrt.

Antonín poklekl k mrtvému bratru a modlil se s ním. Živý spojil se s mrtvým k velikému díkučinění. Potom zabaliv do pláště tělo, vynesl je z jeskyně, aby je pohřbil. — —

Legenda dodává, že úkol hrobařů vykonali dva statní lvi. Truchlivě vyjíce, blížili se z pouště, tlapami svými vyhrabali hlubokou jámu a smutně potom vraceli se do lesního svého úkrytu. Antonín dokončil další. Uložil mrtvého poustevníka sv. Pavla do hrobu a srovnal jej se zemí. Potom poklekl a zapěl svůj zpěv večerní, své obvyklé nocturno. —

Hvězdy bledly již na nebi, když osamělý stařec sv. Antonín bral se ve svoji chyšku. Palmový šat, který světec Pavel nosil, vzal s sebou jako vzácnou relikvii.

„Jsem nyní osamělý, bez druha, bez vzoru, bez své hvězdy,“ šeptal si smutně, když za sebou zavíral dvířka své poustevny.

Sv. Agatha, panna a mučednice.

(Dne 5. února.)

V temném, vlhkém žaláři na spuchřelé slámě odpočívala sv. Agatha. Byla jako ulomená jarní růže, vykvetlá v zahradách sicilského města Katanie. Mrtvé ticho přerušoval jenom jednotvárný zvuk vodních krůpějí, jež se stropu v pravidelných intervalech padaly na syrovou zemi.

A přece tento podzemní kout zdál se Agathě rájem, když vzpomenula na místo, kde dříve byla vězněna: v domě neřestí. Tam pustý zpěv zhýralců urážel její sluch; zde bylo ticho. Agatha mohla v duchu nerušeně vzpomínati na Krista, jemuž se navždy zaslíbila. Zde volně mohla si oddechnouti, když tam byla vystavena pohledům neřestníků, kteří útočili na nevinnou její krásu. Milost Boží změnila křehkou lilii v bílý mramor. —

Bolesti, jež tu trpěla, byly jí radostné, když s hrůzou pomyslíla, jakou bolesti byly jí ony řeči, jež nevázanost nestoudných považovala za největší radost života.

A krůpěje vody, jež kanuly na zemi, měly své družky v krůpějích krve, jež prýštily z prsou uvězněné Agathy.

Kvintinián, vladař, v bezmocném hněvu svém poručil svaté dívce uřezati ňadra.

Tak odpočívala tu zneuctěná mučednice, tisknouc zkrvácený šat ke svým prsoum. Zneuctěná pohany, ale dvojnásob uctívaná sbory andělů. — —

Byla hluboká noc. Agatha, zlomena přetrpěnými bolestmi, na chvíli usnula. V té chvíli tiše se otevřely dvěře žaláře. Zasvitlo mdlé světlo pochodně, kterou držely neviditelné, neznámé ruce. Slabá zář osvětila vězení.

V ní objevil se vážný kmet sněhobílých vlasů. Kol výrazné jeho hlavy vinula se gloriola světců. V mozolné ruce držel nádobku s balsámem.

Agatha se probudila. Zlekána neobyčejnou návštěvou pozdvihla se ze země. Myslila, že přišel kat, aby duši její uvolnil cestu z mučeného těla do království Krista, jejího snoubence.

Ale kmet pravil jí vliďně: „Nelekej se, snoubenko Kristova. Posílá mne Pán, který svěřil mi klíče svého království. Jsem Petr, nehodný apoštol Kristův. On mne poručil, abych léčivým balsámem zhojil tvé rány.“

A již chce smočiti prst do nádobky, aby potřel krvácející rány sv. panny, když ona, kvapně povstavši, pravila: „Mně lidského léku není potřebí. Neboť je-li vůle Krista, pána mého, abych bez ran a jizev stanula před jeho trůnem, on uzdraví mne svým slovem. Ušetři, prosím, mého studu.“

Kmet udiven těmi slovy, ustál ve svém počínání. V jeho očích zaleskly se slzy. A pozdvihnuv ruku směrem k Agathě, zvolal: „Nuž, ve jménu Krista, který tolik lidí svým pouhým slovem uzdravil, pravím tobě: Buď zdráva!“

A v té chvíli rány na prsou sv. mučednice se zhojily. Panenská svěžest, která okouzlovala katany, vrátila se ve zmučené tělo. Agatha stála tu jako snoubenka, čekající na příchod svého budoucího chotě. Vůně nebeských lilii rozlila se žalářem. —

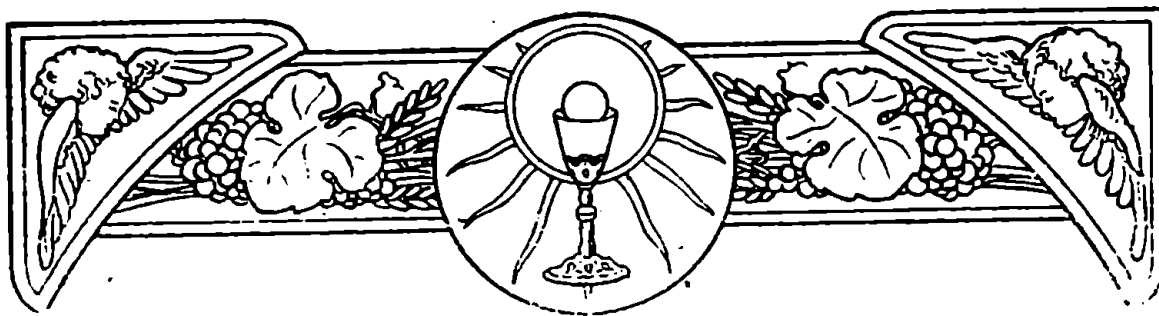
Záře pohasla. Sv. Petr zmizel. Agatha padla na kolena a rozpínajíc ruce k nebesům, volala: „Když jsi, nebeský můj pane, připravil nehodnou svoji služebnici, aby byla hodna státouiti ve sboru tvých vyvolených, ne-
nechej ji dlouho čekatí. Neváhej a podej jí ruku, aby mohla zasednouti ke stolu tvému, který jsi připravil svým věrným.“ —

Čtyři dny a noci čekala sv. Agatha na chvíli, která ji měla navždy spojití s Kristem, jemuž se zaslíbila. Potom přišli katané, aby ji znovu mučili. Tělo její na ostrých střepinách znovu rozdrásáno. Žhavé uhlí spálilo liliový úběl jejího těla.

Zmořené tělo opustila duše, bílá holubice. To se stalo v Katanii, 5. dne měsíce února, roku 251.

„Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou.“

Dvojí koupel.

(Legenda o sv. Patriku. — Dne 17. března.)

V korunách věkovitých dubů, které pokrývaly širé kraje kol irského města Armaghu, ozvalo se mírné šelestění. To slunce prvními svými paprsky probouzelo dřímající ptáky, a brzo jejich pěním ozýval se celý les.

I dole u paty lesních obrů, kde rozpjaty byly 3 stany, probouzel se život. První, kdo zdvihl se s lože, byl biskup Patrik. Přišel nyní znovu v zemi, kde před léty konal službu otroka a pásal stáda, aby zde se svými druhy šířil evangelium.

Vystoupil ze stanu, aby modlitbou uvítal nový den. A nyní vzpomínal živě na svůj prvý příchod do této země, obývané staťným, pracovitým národem, ale žijící ve tmách pohanství a krutých lidských obětí na oltáři zlých bohů. — Jako 16letý hoch byl zajat mořskými lupiči, kteří přepadli jeho rodný statek ve skotské vsi Bonavenu, zavlčen na loď a potom v Irsku prodán

za otroka. Šest let prožil ve službách irského knížete jako pasák dobytka. Ale víra v Prozřetelnost Boží za této tvrdé služby v něm rostla. Všechnu naději skládal jedině v Boha, osvoboditele. Sen v kteréśi noci utvrdil jej v důvěře, že bude vyproštěn. Slyšelf hlas, že hodina jeho vykoupení jest blízka. A Patrik prchl z domu svého pána, spěchal, cesty neznaje, až ke břehu mořskému, a zde našel loď, chystající se k odplutí. Posuňky prosil cizí plavce, aby jej přijali mezi sebe, a když loď ocitla se na moři, Patrik zajásal, že nastala hodina jeho vykoupení. —

Mnoho dní uplynulo, než se shledal s rodiči. Rádost, že jejich syn se navrátil, byla nevýslovná. Ale když jásoť pominul, Patrika zmocnila se myšlenka, že musí zpět do země svého otroctví, do Irska. „Bůh mne volá, abych já, uprchlý otrok, přinesl světlo a svobodu evangelia do země žijící v porobě pohanských mravů.“ V tom spatřoval úkol svého života.

A Patrik, překonav svými prosbami obavy rodičů, vstoupil do kláštera francouzského, aby se vzdělal k úkolu věrozvěsta, přijal v Římě požehnání papeže Celestina I., potom byl posvěcen na biskupa a nyní s několika druhy přeplavil se do Irska, aby začal zde práci apoštolskou. — — —

S těmi vzpomínkami pozdravil nyní irskou zemi.

V stanech ozývaly se již ranní žalmy jeho duchovních bratří, když tu vidí nedaleko kolem jíti skrovný průvod několika žen. Byly to dvě knížecí dcery se svými otrokyněmi. Přišly se mýti k prameni, který nedaleko tišinou lesní se proplétal. Nechtěje rušiti jejich klid a urážeti stydlivost, tiše, nepozorován vrátil se Patrik do svého stanu.

Po delší době ozýval se blíže stanu veselý zpěv. Družina dívek vracela se z koupele. Patrik vystoupil ze stanu. Jeho druhové jej provázeli. Divky, vidouce

cizí muže, oblečené v bílá, řasnatá roucha. ulekly se cizinců. Ale Patrik vlídně rodnou jejich řečí je pozdravil a dal se s nimi v rozhovor.

„Jsme přichozí do vaší země, a přinášíme vám blahou zvěst o Bohu lásky a milosrdenství. On svého Syna poslal na svět, aby vedl lidi bezpečnou cestou k věčné spáse. Ježíš Kristus jest jeho jméno. Ten poznal divy v zemi židovské, a zemřel na kříži, aby smyl hříchů viny s duší těch, kdo věří a doufají v něho.“

„Kde bydlí dobrý Bůh, o němž mluvíš?“ tázala se přední z nich. „Na horách či v údolí? V moři či v řekách?“

„Celý svět jest jeho obydlím. Všechny vidí, všechny miluje a chrání; všechny zahrnuje svými dary.“

A dívky, usednuvše k nohám světcovým, naslouchaly sladké jeho zvěsti.

Druhý den přišly opět k bílým svatým mužům a daly se znovu poučovati. Srdce jejich zahořela láskou k neznámému Bohu a jeho Synu, Ježíši Kristu. Když Patrik mluvil k nim o utrpení Spasitelově, v očích jejich zaleskly se slzy. Slzy soucitu a lásky. Pak poučoval světec dívky, až v nich probudila se touha státi se vyznavačkami nového, pravého Boha.

Co máme činiti, abychom se Kristu zalíbily a on miloval a žehnal i nám?“ tázaly se svého učitele.

„Ustanovil duchovní koupel, která očišťuje duši, posvěcuje, činí ji obrazem, ano svým stánkem. Kdo v pevné víře v něho ovlaží temeno své hlavy touto vodou, stává se duševně čistým, vyvoleným učedníkem Kristovým.“

„Nuž, veď nás k prameni!“ prosily dívky.

A Patrik za vroucích modliteb provázel je k prameni. Zde všichni poklekli, a vzývaje milost Ducha sv., Patrik lil ze stříbrné misky vodu na jejich hlavy. Vody, které dříve jenom osvěžovaly těla, staly se jim nyní posvátnou koupelí duchovního znovuzrození. Přijaly křest.

Slunce jasnou zář lilo na hlavy těchto prvých křesťanů, irských dívek a žen, když ony s radostným zpěvem: „Jsme vyvolenými dcerami Spasitele světa, Ježíše Krista,“ vracely se do svého domova. —

Sv. Patrik je národním světce katolického Irska. (Zemřel okolo r. 470). Símě evangelia, které zde rozšířil, vydalo tolik světců, že Irsko zvané bylo „ostrovem svatých“. Dne 17. března slaví celý národ jeho památku. Ždobí je jetelovými kyticemi na paměť toho, že jejich veliký apoštol na trojlístku jetelovém vykládal učení o nejsv. Trojici.

Marie egyptská.

(3. dubna.)

Jarní písně skřivanů zvučely krajem a vlny rozvodněného Jordánu chvátaly do svého hrobu v Mrtvém moři. Všude panoval posvátný, hluboký klid Zeleňého čtvrtku.

Na břehu řeky, jejíž vodami byl křtěn Messiáš, klečíc v písku, odpočívala Marie, kajícnice egyptská. Oko její hluboko zapadlé hledělo k druhému břehu v horečné nedočkavosti. Hledalo toho, kdo měl jí přinést útěchu, posilu, chléb života. Opať Zosima, který byl jediný z lidí, s nímž za 45 let vyměnila lidského slova.

Kdysi našel ji v její skalnaté sluji, jda po hlase, zpívajícím kající žalmy. „Buď veleben, náš Spasitel!“ oslovil ji; a ona vidouc v prostém hávu staříckého kněze, prosila jej: „Otče, hod' mi svůj plášť, bych mohla s tebou mluvit a přijala tvé požehnání!“ Učinil tak, a Marie přikryvši cáry, poslední zbytky starého roucha, pláštěm přichoziho, vyšla a vyznala mu hříchy svého života. Slzy, jako krůpěje čerstvé rosy, kanuly jí po tváři, a vyloudily sesterské slzy radosti v očích staříckého kněze. Potom, když ustala mluvit, Zosimos vložil své ruce na hlavu její, pomodlil se a dal jí rozhřešení.

V její duši se usídlilo jaro. Maria slavila nové vzkříšení. A když ctihodný Zosimos chystal se odejít, měla jenom jedinou prosbu, řkouc: „Brzo bude svatý den večere Páně. Každý z tvých bratří klášterních přiklekne k stolu Páně, by přijal svátostného Krista. V duších všech rozzvučí se písně díky a radosti; jenom já, ovečka zbloudilá, mám marně toužiti a prahnouti po chlebě božského Pastýře? Ty, který's sňal břímě hříchů s duše mé, nenech mne mřítí žízni po prameni Beránkově. Přid', otče, a dokonej dílo milosrdenství! Přines mi Krista, po němž touží ubohá duše má!“

Opat slíbil, že na úsvitě Zeleného čtvrtku přijde a přinese jí svátostného Spasitele.

A nyní celou noc před Zeleným čtvrtkem čekala u vod jordánských na jeho příchod. Celou noc probděla v touze po přijímání. Jordán zpíval jakési lkavé melodie a stříbrné hvězdy slzely na nebi. Marie egyptská klečela a vzpomínala svého života.

Vzpomínala svého mládí v Alexandrii. Byla kdysi krásná a půvabná. Ale krása byla jí kletbou. Její srdce, lehkověrné a vznětlivé, neodolalo lichočným slovům alexandrijských hýřilů; stala se jich obětí. Celé noci strávila v jich nevázané společnosti, její příbytek byl místem nejhorších orgií. Pila z poháru rozkoše a žízeň jenom znovu vzrůstala. A když Alexandrie nemohla jí dáti nových rozkoší a nových hýřilů, usedla na loď, jež vezla poutníky do Jerusalema. Na lodi našla nové ctitele, v Jerusalemě nové hýřily a nové orgie. Hltala omamující rozkoše smyslů, sama smyslů jsouc téměř zbavena.

Ale podivno. Když byla Krista vlastně nejvíc vzdálena, Kristus byl jí nejbližší. Šel za ní jako světlý stín, aby ji přivolal jediným zvoláním sladkého svého hlasu.

Bylo to na den povýšení Kříže, když prahnouc po nových dojmech, lehkomylně vmísila se Marie mezi

poutníky a chtěla vstoupiti do chrámu hrobu Božího. Šla s nimi, víc nesena jich zástupem. Ale když noha její dotekla se prahu kostela, nemohla dále. Zástup kol ní šel ku předu, nové vlny poutníků vlévaly se do chrámu, ale Marie stála tu jako nehybný balvan v řečišti. Marně se namáhala udělati jediný krok. Neviditelná moc spoutala její nohy. A když zástupy vešly v chrám, Marie únavou klesla před vchodem a v duši ozvaly se struny, jichž dříve neslyšela. Struny probuzeného svědomí. Zdálo se jí, že slyší nad sebou žalostné zpěvy. Slyšela pláč nebeských zástupů, viděla Krista, an smutně pohlížeje na ni, s trnovou korunou na hlavě nese nový kříž a volá: „Ten nesu za tebe.“

Tehda, poprvé v životě, plakala. Oči její zalily se slzami nad utraceným mládím, nad zmařeným životem. Všichni ji opustili, jen Kristus, nehorše se nad ní, šel a hledal ji, ovečku zbloudilou.

Pohlédla vzhůru, k průčelí chrámu. Spatřila nad sebou obraz Bohorodičky. Tvář svaté Panny zářila milosrdenstvím, v oku jejím svítila láska. Nečistá, hříšná Marie z Egypta hledí v nebeskou tvář Marie Nazaretské, a z duše hříšnice vytryskají slova: „Pomoz mi a dej mi dar kajícnosti! Ty, z jejíž rukou jako ze studánek plynou prameny božského milosrdenství, neodmítej mne od sebe. Za jedinou krůpěj slitování Tebe prosím. Odstraň neviditelné závory, jež střehou chrám Tvého Syna a brání mi vstoupiti, a já po celý život budu plakati nad svými hříchy.“

A hle, neviditelné ruce zvedly ji ze země a vedly do chrámu. Marie stanula mezi poutníky a své modlitby mísila s prosbami jejich. Duše její se proměňovala, kámen za kamenem padal s jejího nitra, a kde dříve tížily balvany hříchů, pučely nyní květy.

Když v chrámě již se sešeřilo a v dálce dozněly kročeje odcházejících poutníků, Marie opustila chrám a vracela se domů. Odcházejíc, upjala ještě naposled svůj

zrosený zrak na obraz Matky Boží vně chrámu a šeptala slova nejvroucnějších diků.

„Jdi za Jordán, tam dojdeš pokoje,“ pravila jí Matka Boží z oživlého obrazu.

A hříšnice šla. Převezla se loďkou na druhý břeh posvátné řeky, šla dlouho mrtvou pouští — až našla skalní jeskyni, a ji zvolila za příbytek. Za dlouhých nocí, kdy hladový šakal v blízkosti se ozýval, vzpomínala často oněch divokých dnů, plných hýření, jež prožila v Egyptě, a v duši ozval se svůdný hlas: „Vrať se zpět! Život tě volá, a zase opájej se polibky lásky.“ Ale když bledý měsíc, studený kazatel, ukázal svoji šedobílou tvář, pokušení zmizelo. Marie překonala sebe sama. Poušť stala se zase rájem její duše. —

Tak celou noc Marie probděla. Vzpomínky na dřívější život vyvstávaly před jejím zrakem a vábily zpět. Ale Marie prchala před nimi a volala jen: „Přiď jen, kněže Boží, Zosime, a přines mi mého Spasitele!“

A když poslední hvězda na východě zhasla a první červánky zbarvily vrcholy skal, zbloudilých na poušti, slyšela slabé šplouchání vod, rozdělovaných dvojicí vesel. Brzo viděla loďku a v ní staříčkého kněze Zosima.

Jak zajásala duše Mariina! Po kolénou blížila se ke břehu a prahnoucí rty otevírala jako žízňící ptáče. A když opat, vyňav z pláště svatou hostii, vložil ji na její jazyk, Maria padla na tvář a v jásavém díkyčinění klaněla se Kristu, svému nebeskému hosti.

Měla velký, svatý svůj hod. Slavila svůj slavný den, den svého přijímání, posvátný Zelený čtvrtek.

Opat ni jediným slovem nerušil nebeské štěstí své komunikantky. Modlil se ve zbožném pohnutí, a potom vloživ své ruce na její hlavu, spočívající na písku, požehnal jí a vstoupil do loďky. Vracel se na druhý břeh Jordánu. —

Teprve nyní, když údery vesel doznívaly, zdvihla se Maria ze svého zbožného nadšení a volala: „Díky Tobě,

svatý kněže Boží! Ale nezapomeň, prosím, na mne! Za rok, v týž den, znovu chci tě tady očekávat. Přijď a pomoz mi oslaviti svatou chvíli Zeleného čtvrtku!”

„Pán s Tebou, Maria!” pravil opat. „Přijdu zase, dovolí-li Bůh, o Zelený čtvrtek.” A již zmizela jeho stříbrem posetá hlava za vrbami, jež střežily tok Jordánu.

Plynuly dny, měsíce, Maria ve své jeskyni žila zase život modlitby a odříkání.

A zase vrátilo se jaro, slavíci zpívali večerní žalmy, Marie nedočkavě počítala dny blížícího se Zeleného čtvrtku. —

Nastal podvečer posvátného dne velikonočního. Maria, zmírající touhou, prahnoucí svým srdcem, tiše brala se k břehu Jordánu, aby ráno přivítala Zosima a přijala z ruky jeho svatou hostii.

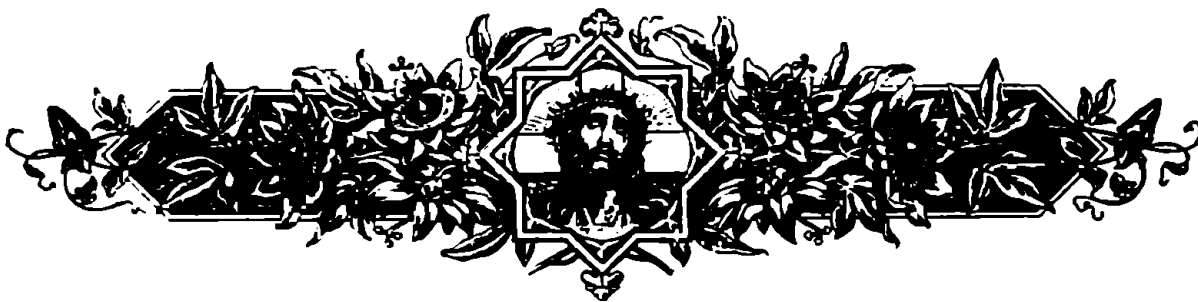
A když první červánky zvěštovaly východ slunce, když posvátné, slavnostní ticho Zeleného čtvrtku zalilo krajinu vůkol, opat Zosimos, sedě v lodičce, pevnou rukou řídil loďku k místu, kde čekala kajicnice Maria. Přistál, přivázal lodičku a kvapně bral se na místo, kde před rokem jí podal Tělo Páně.

Maria, hlavu majíc v písku, ruce křížem do předu sepjaty, ležela zde nehybně. Opat přiklekl k ní a tiše děl: „Maria, ovečko Kristu milá, vstaň, nesu ti Spasitele!”

Maria se nepohnula, i když mírně rukou se jí dotekl. Byla mrtva.

Zosimos klekl a modlil se nad ní, co zatím slunce tkalo kol jejích bílých vlasů zlatou korunu nebešfanů.

Kuchařící andělé.

(Dne 27. dubna)

Svatá Zita, stále popelkující při krbu svých pánů, Fatinellů, rozdělovala život svůj mezi práci a modlitbu. — Životopisec o ní praví: „Byla dcerou poctivých rolníků; jako dvanáctiletá opustila svou rodinou vísku a dalá se do služby v Luce. Od té doby její život plyne tiše a jemně, přechisťuje její vnitřné ctnosti v modlitbách, vinoucích se ve spirálách krbem a ztrácejících se nahoře v blankytnu italského nebe.“ — — —

Svatá Zita zapomněla se celé ráno v kostele. Měla připravit bohatý oběd: ale duše její se zatoulala do nebeských krás a nemohla se s nimi rozloučiti. Bylať Zita naprosto nepodobna oněm paničkám i kuchařkám, které i při krátké modlitbě mají na mysli jídelní lístek a hledíce lhostejně do modlitebních knih, hledají v nich vlastně návrh na upravení oběda.

Bylo skoro již poledne, kdy Zita vzpamatovavši se, utíká domů. Ptáci, vyhlížejíce z hnízd, škodolibě cvrlikali, jakoby se chtěli posmívatí její zapomětlivosti. To bude výčitek za její nepozornost a nedochvilnost!

Sotva dechu popadajíc, otevře Zita dveře kuchyně, a co vidí? Andělé převzali její práci. Oheň v kamnech

vesele praská, na plotně vše se klokotem vaří, propracované těsto čeká svého odchodu do trouby. Světice žasne. Andělé, sněhobílí kuchtíci, jako vyplašení holoubci ulétají pod jejími pohledy od své veselé práce a přenechávají další úkol udýchané Zitě. Oběd je v čas připraven, čest zbožné služky zachráněna. —

Sv. Zita, jejíž životopis v pravém slova smyslu je proťkán něžnými legendami, je patronkou služebnictva, které si váží svého stavu. Krásně praví o její smrti životopisec: „Její smrt byla vzdechem úlevy ve slávě ekstase. Její bílé vlasy v té chvíli leskly se stříbrem a její duše vznesla se, panenská a krásná, mezi sbory andělů.“ Bylo to 27. dubna r. 1272. „Na zvonících rozhlaholily se zvony samy od sebe, a děti ve zvědavém shonu volaly ulicemi lukánskými: „Svatá umřela. Honem se pojďme na ni k Fatinellovým podívat!“ —

Životopisec světice shrnuje chvalořeči, jimiž ji velebí, v tato slova: „Zita měla zbožnost svatých, která nezůstává jenom na nějakých úkonech vnějších, ale která proniká hlubiny duše. Nebyla z těch, kteří jsou hotovější k modlení než k odpouštění; kteří raději chodí do kostela, nežli by plnili povinnosti svého stavu; kteří raději dávají almužničky, nežli by zdržovali jazyk a krotili vášně.“ Jak duševně krásná je pokorná služebnice. svatá Zita!

Služebnice svého pána.

(Legenda o sv. Julii: dne 22. května.)

Moře bylo zbarveno purpurovými paprsky vycházejícího slunce, když mohutná loď syrského velkoobchodníka Eusebia, poháněná třemi řadami nad sebou umístěných veslařů, stanula u severního cípu ostrova Korsiky, v přístavě Casty.

Její zevnějšek, bohatě zdobená přída i boky, prozrazovaly zámožného majitele. A jedva vplula v přístav, již z nítra jejího řada služebníků rychle spustila malý člun. Z lodi vystoupil statný Eusebius a s řadou přátel na člunu blížil se zemi.

Z ulic přístavního města doléhal slavnostní zpěv a zvuky rohů. Každý dům byl ozdoben vlajícími koberci. Slaveny byly malé ambarvalie ku počtě Cerery, dárkyně úrody rolí. Eusebius, chtěje získati si důvěry a lásky, následován otroky, rozhodl se účastniti se svojí družinou domorodé slavnosti.

Jeho loď stála v přístavu opuštěna. Zahalena v ticho; stopy života nebylo kol ní.

Někteří domorodci, puzeni zvědavostí, dopluli k ní; dobré slovo starému strážci lodnímu stačilo, že dovolil jim prohlédnout si nitro lodi. Vše zářilo zde krásou, bohatstvím. Ale všechno mrtvé bohatství zastíňovala sličnost dívky, otrokyně, jež v lodi zůstala, vyprosivši si svolení svého pána.

Zvědaví návštěvníci užasli, vidouce ji klečeti v kajutě u stolu, na němž se zdvihal prostý, dřevěný křížek. Dlouho stáli v tichém obdivu její krásy; pak mlčky vykradli se z lodi zpět.

A nyní, puzeni lichotností, jež hledá odměny a přízně, rychle pospíšili k správci ostrova Felixi, aby potají mu oznámili, jaký vzácný, živý skvost tají v sobě loď zámožného cizince. A Felix brzo našel lest, jak zmocniť se sličné otrokyně.

Pozval hned Eusebia na hostinu, štědře jej častoval nejlepším vínem, aby rozvázal jazyk hostův, a potom jal se zkoušeti, jak by jeho otrokyni získal pro sebe.

„Slyšel jsem, že máš otrokyni vzácné krásy a spanilosti. Prodej mi ji. Dám ti za ni cenu, jakou žádáš; nebo vyber si za ni čtyři z otrokyň mých nejlepších. Přenech mi ji!“

Na to Eusebius: „Myslíš asi na tu, kterou ponechal jsem na lodi? Nuž věz, že nemám služebnice věrnější, než onu. Celé jmění tvé by nestačilo, bys ji zakoupil. Ba věř, že raději celou loď bych ztratil, než zbavil se jejích věrných služeb.“

Felix s tajenou nevolí, na oko klidně, přijal odpověď. Ale ve své duši hned osnoval nové plány, jak sličnou dívku dostat ve svou moc. —

A brzo měl úskok promyšlený. Zval opět Eusebia na zítřejší hostinu a sliboval dražší ještě pokrmy a vybranější vína, než toho dne. Též hojnost zboží prodati mu nabídl a všecko učinil, by přízní zakryl svoje černé úmysly. — —

Druhého dne Felix vystrojil hodokvas a všechny přední měšťany z Casty pozval ke stolu. Růžemi věnčení leželi hosté na měkkých, voňavkami napuštěných poduškách; ze sousední komnaty při zvucích louten a kytar zazníval sladký zpěv otrokyň. Vše dýchalo radostí a plesem. A Eusebius, šťasten přízní císařského náměstka, prázdnil ohnivého vína jižního pohár za pohárem, až přemožen opojnou jeho silou, klesl na pohovku a usnul. Dva otroci tiše jej odnesli na lože.

A nyní poslal Felix čtyři z nejspolehlivějších sluhů svých na loď Eusebiovu a poručil, by po dobrém nebo zlém přivedli půvabnou otrokyni Eusebiovu v jeho dům. — —

Slunce zapadalo, když dívka, vedena otroky Felixovými, byla uvedena v palác. Klidna, plna důvěry a síly stanula před vladařem. A vladař vida ji, kouzlem její krásy byl jako ohromen.

„Kdo jsi, ty dívko záhadná,“ pravil Felix, „že obětí a hodů našich stále jen se vzdaluješ? Či nevábí tě naše slavnosti a nemáš smyslu pro naše zábavy?“

„Jsem Julie,“ dí pevným hlasem zajaťá, „a věrná služka pána svého Eusebia. Pocházím z Karthaga, z rodičů vznešených. Když pluky vandalského krále Gense- richa vnikly v domov můj a jako tlupa divokých vlků jaly se pleniť, byla jsem uchváćena a prodána za otrokyni. Tak přišla jsem v dům svého nynějšího pána, jenž spravedlivě a šetrně ke mně vždy se choval. Jemu věrně a vytrvale chci sloužiti, dokud můj Bůh mně žití dopřeje.“

„Kdo je tvým bohem?“ táže se vladař.

„Jsem křesťanka,“ praví Julie, „již z domu otcovského. A proto ctím svého pozemského pána, že sám jsa pohanem, mně svobodně dovoluje klaněti se mému Bohu a nenutí mne vzdávat poctu bohům země svojí.“

„Vyběru ti snoubence vznešeného, předního mezi svými úředníky, vrátím ti svobodu, když zřekneš se svého Boha a naše bohy budeš uctívat.“

„Svobody větší nežádám, neb Kristu sloužiti toť největší svoboda jeho vyvolených. On jediný je chotěm mým a den smrti bude mým dnem svatebním.“

Marně Felix lákal, marně přemlouval, marně hrozil. Pevnost a stálost mužova sídlila v srdci útlé Julie. Až hněv uchvátil Felixe a tento zavolav své služebníky, významným pohybem naznačil jim svoji vůli.

Temnou nocí k břehu mořskému ubíral se malý průvod. Julie, spoutána na rukou, vedena je na cestu popravní. U břehu vztýčen kříž. Dívka byla naň přivázána a zardoušena. — —

Nastalo jitro. Eusebius, z opojení procitnuv, byl jat neznámou úzkostí. Tušil, že lstivý hostitel jistě měl nekalé úmysly. A rychle opustiv palác, spěchal k přístavu na svoji loď.

A co zří? Nedaleko lodi na kříži visí věrná jeho služebnice Julie. Když pán její se blíží, ještě pozvedá svoji hlavu, vděčně upírá naposled zmírající oči na dobrého svého velitele, a vydechuje duši v ruce Kristovy. —

Eusebius zastírá své oči a tiše pláče.

I moře šumělo žalně v celém okolí a posílalo vlny své až k patě kříže a zdobilo ji bílou svou pěnou. Kladlo své květy k nohám Julie. Potom připluli zbožní mnichové z blízkého ostrůvku Gorgony a pochovali Julii, bílou, krásnou, mrtvou lilii v klášterním svém chrámu.

Mučedníci mrazu.

(Dne 28. května.)

V severském bájesloví je líčen kterýsi bůh jako obr, jenž rozkročen jednu nohu zaráží do věčných ledů na pólu severním, druhou na pólu jižním. Ruce má železné a místo srdce — kus ledu. Je prý symbolem osudu. Je tvrdý, studený, bezcitný. Nezná lásky ni slitování.

Když představím si tohoto obra a odmyslím si jeho symboliku, myslím, že je zosobněním mrazu.

Probudil se a dává nám pociťovat svoji sílu. Tiskne nelítostně každého ke svému ledovému srdci, hubí svým smrtícím dechem. V jeho oběti usíná navždy, kdo v širém poli osaměl. A kdo rychle pádí ulicí, tomu zatěžuje dech a neviditelnou nití zašívá chřípí. Ulehá na jeho víčka, oběma rukama tahá ho za uši, kleštěmi štípá jeho bradu, a k tomu ještě chce ho skalpovati. Cítíte zcela určitě, jak chce servati vám kůži z hlavy, z čela:

jak ostré jehly vráží do konečků vašich prstů. Ukrutník! Ohava! Indián! Vrah v bílém plášti nevinности.

A při vši své ukrutnosti hraje si ještě s uměním. Na okna kreslí obrazy nejfantastičtějších tvarů. Rýsuje exotické stromy, bujná kapradí a pohádková záliši. Tvoří velikolepé krápníky, jež jako ztuhlé slzy života visí s přemnohého podkroví. Mráz je malířem a sochařem, jakmile jen slunce mu dovolí ukázat jeho umění.

Vzpomínám, co se vypravuje v životopise čtyřiceti křesťanských mučedníků v Sebastě.

Římští vladaři neměli pro křesťany, kteří se zdráhali obětovati jejich bohům, jenom arény s hladovými lvy a tygry, meče, kříže, provazy, mučidla a rozpálené rošty; měli pro ně i muka mrazu. Tomu kaťu nemusili aspoň platit za práci. —

Místodržitel armenský Agricola vymyslel si velmi rafinovaný způsob, jak nenáviděné křesťany mučiti. Spousta sněhu ležela v ulicích; ledový severák honil se horským krajem i městy. Noc byla jasná, tichá, mrtvá. A v nádvoří městských lázní na zamrzlé vodní nádrži stojí čtyřicet statných, sličných vojáků, kteří se vzpírali hoditi kadidlo na pohanský oltář. Stáli tu v řadě, v pevném šiku, jakoby čekali na příchod svého Pána. Stáli nazí na třeskuťm mrazu, přemáhajíce pevnou svojí vůlí zimu, jež marně se pokoušela jimi lomcovat. Myslili na Krista pod křížem ze šatů svlečeného. Na tichého, božského Trpitele. Živá vzpomínka na něho je hřála. Láska k němu je sílila. Stáli mlčíce; druh druhu v tichém tomto zápolení svým příkladem povzbuzující. A mráz do krvava sešlehával jejich bílá těla a ledovými ústy líbal jejich čistá čela.

Aby pak muka připadala jim ještě krutější a pokušení k útěku bylo lákavější, Agricola poručil sousední thermy (horké lázně), co nejvábněji vyhřáti a naplniti svůdnou, dráždivou vůní. Zde usedl se svými přáteli za bohatý

stůl. Poháry zvonily, písně veselé zněly; radost a rozkoš hýřila za osvětlenými okny.

A křesťanští vojíni slyšíce, nechtěli slyšet. Vidouce osvětlená okna, nechtěli vidět.

Upírali oči k stříbrnému měsíci v té pevné, víře že kdesi z výšin nebeských hledí na ně sám Kristus. A když některý z nich v mrazivém obětí noci se zapotácel, ostatní, dodávající mu síly, modlili se: „Čtyřicet nás přišlo na bojiště, abychom za Tebe, Pane, položili svůj život. Dejž tedy, aby všech nás čtyřicet bylo korunováno Tvoji korunou mučednickou.“ A tak stáli tu všichni v pevném, jednotném šiku, očekávající smrt mrazem.

Údy jejich křehly, krev umdlěla v žilách. Oči svírala smrtelná mrákota. —

Nadešla půlnoc. Té chvíle pohanský vojín, který zabalen v tuří kůži stál na stáži, viděl záhadný zjev. S nebe sestupoval zástup andělů; každý z nich nesl zlatou, zářící korunu v rukou. A přistoupivše k mrznoucím vojínům, kladli je na jejich hlavy. A vojín udiven zjevením, počítal anděly a napočítal jich 39. „Bůh křesťanů posílá koruny svým vyznavačům“, pravil sám k sobě. „Ale jeden korunován nebude.“

Nedořekl, a již vidí, kterak jeden z trpících vojinů opustil řadu svých druhů a plížil se k lázni, žádaje za vpuštění. Touha po životě přemohla jeho vůli. Byl vpuštěn. Sotva však z mrazivé zimy ocítl se v teplé vodě, náhlou změnou usmrcen, klesl.

Vida to onen pohanský vojín, jako bleskem strhl s těla svého těžký kožich, svlékl všechny šaty a nah postavil se na místo odpadlíka, volaje: „Bratři, přijměte mne mezi sebe. I já věřím v Boha vašeho, i já toužím po vaší koruně.“ A mučedníci, kteří rmoutili se nad druhem, jenž opustil jejich šik, s radostí přijali jej do své řady.

Za chvíli leskla se i na jeho hlavě zlatá koruna.

Čtyřicet zlatých korun zářilo ledovou nocí; a když mrazem zardoušena mrtvá těla ležela na sněhu, čtyřicet korun zdobilo jich zsinalá čela. —

Čtyřicet korun mladých mučedníků mrazu.

Tak vypravují východní otcové sv. Basil, Efrem a jiní — — —

Ježíšek na loktech sv. Antonína.

(Dne 13. června.)

Nebudete-li jako tento maličký, nevejdete do království nebeského," řekl Kristus apoštolům, když oni, nechápajíce jeho poslání, domnívali se, že jejich mistr založí království pozemské, a svářili se o tom, kdo z nich má naději na přední místo v nové jeho říši.

Slova Kristova hluboko se vryla v paměť velikého světce, sv. Antonína Paduanského. Vždyť tolik toužil po království nebeském! Jen svým tělem žil zde na zemi: svojí andělsky čistou duší prodléval nejčastěji v nebesích.

„Pane, učiň, aby má duše byla jako duše dítěte!“ tak často modlil se ke Kristu. „Učiň ji prostou, upřímnou, věřící, jako věří dítě, když slyší o tvých zázracích. Učiň ji doufající, jako ono naslouchá slibům, které otec mu činí. Učiň ji milující tou láskou, která plane v dětském srdci, když ono v klíně matčině hladí její tváře a svýma očkama zahledí se do jejího zraku.“

A kdykoli viděl dítě na rukou matčiných, tiše, opakoval světec tato slova. — Chtěl býti dítětem, jež nezná klamu a přetvářky. Chtěl míti srdce plné dětské lásky.

František z Assisi ve své prostotě byl jeho vzorem. Antonín stal se duchovním synem svatého otce Františka.

Bylo to v Padově, kde našla jeho vroucí duše v klášteře klidu. Nepřipadal si ničím více, nežli prostou holubicí, jež v arše Noemově našla odpočinutí nohám svým. Pokora a upřímnost zdobily jeho duši jako lilie, jež rozkvetly v zahradách umbrijských.

„Pane, učiň duši moji podobnou duši děcka, které jsi dal za vzor apoštolům.“ Tak si opakoval světec, kdykoli samotén chodil chodbami kláštera, nad jehož střechou vysoko zpívali skřivani své písně a z hluku ulice zaléhalo sem veselí venku hrajících si dětí.

S touto prostou modlitbou na rtech, svojí duší zalétaje v říši čistých nebešťanů, procházel světec chodbami, jejichž stěny byly vyzdobeny obrazy a nápisy z Písma. Znal je z paměti. Uvažoval o nich. Řídil se jimi.

Starobylý obraz, znázorňující Matku Boží, ana chová na rukou svého Synáčka, božské děťátko, vždy k sobě vábil světce Antonína záhadnou přitažlivostí. Nebylo to dílo velkého umělce štětcem a barvami, ale byl to obraz pokorné, věřící duše. Vše na něm bylo prosté, jednoduché, skoro dělinné. Jenom ty oči Bohorodičky a jejího Synáčka zářily podivuhodným leskem. Zdálo se, že jsou to oči živých bytostí.

A do nich zahleděl se Antonín vší svojí láskou k Matce Boží a nebeskému Děťátku; u obrazu stál nepohnutě po celé hodiny. A při tom mu bylo, jako by moře lásky přelévalo se v jeho srdce a hrozilo je roztrhnouti.

„Kriste, učiň mne dítětem!“ volal. — „Kriste, učiň mé srdce podle srdce svého!“ Chtěl milovati všecky tou láskou, jakou Kristus objímal celý svět.

A když tak rozplývala se duše Antonínova nejvroucnější láskou k Marii Panně a jejímu novorozeňátku, náhle vidí Antonín, jak ústa svaté Matky se otevřela a Maria sladce praví: „Vezmi a pochovej mého Synáčka!“

Světcec udiven hledí na obraz, že snad to mámení smyslů, a ustupuje. Jenom horečně rozechvělé oči upínají se k obrazu. Antonín rozrušen, mlčí.

Ale zase spatřuje, ana ústa Panny Marie se otevírají a opakují: „Antoníne, vezmi a pochovej mého Synáčka! Jsi toho hoden.“

A již náručí Bohorodičky se otevírá, svatá Matka podává Ježíška Antonínovi. — A božské dítě vztahuje k němu své malé, bílé ručky tak, jako činí nemluvnátko, když otec přichází.

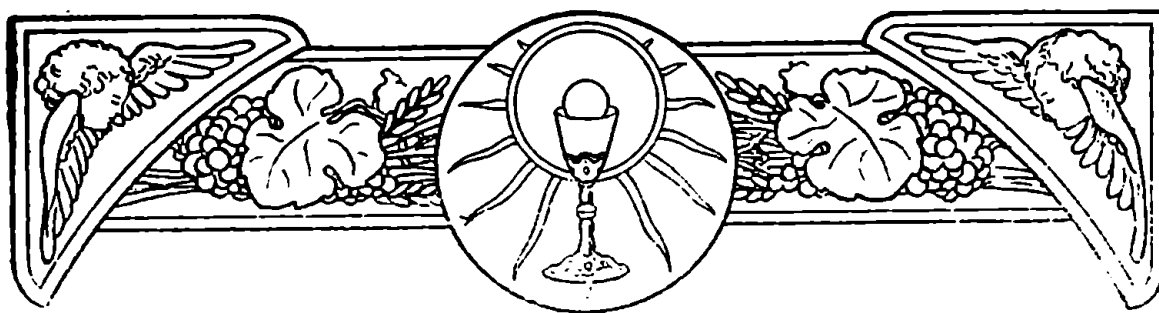
Světcec bezděky vztáhne své ruce; Maria podává mu svého Synáčka. Antonín jej přijímá a chová na svých loktech. Nevýslovné blaho rozlévá se jeho nitrem, když tiskne ke svému srdci Ježíška. Zdá se mu, že nebesa snesla se do jeho nitra.

A Ježíšek tulí se k prsám světcovým a tiskne svoji kučeravou hlavičku na tvrdé řeholní jeho roucho. A po chvíli obrací svoje očka k světcovi a dí: „Antoníne, posvěcuj tebe svým dětstvím. Věčné jaro, jež v mé duši stále rozkvétá, bude i v tvém srdci stále kvéstí.“

Po těch slovech Ježíšek vztahuje své ručky zpět ke své Matce. Její náručí otevírá se mu vstříc. Ježíšek opouští lokty světcovy. Starobylý obraz visí tu zase ve své dřívější podobě. Ale blaženost, jež té chvíle rozlila se srdcem sv. Antonína, když choval na svých rukou Dítě betlémské, nikdy již jej neopustila. — —

Milovati malého Ježíška dětinnou láskou a pokorou, v tom spočívá velikost světců.

Kajícnice Magdalská.

(Dne 22. července.)

Marie z Magdaly byla plna hněvu. Mladý rabbi, k němuž vzplanula láskou a kterého marně čekala ke stolu bohatě připravenému, nepřišel. A slunce již chýlilo se k západu, když služebník rabbiho přinesl jí list: „Nemiluji tě. Ženou mojí nikdy nebudeš.“ —

To tedy byl vděk za všechny ty blahé chvíle, které mu ve svém domě připravila? Jeho ústa lhala, když mluvil o lásce, které v srdci necítil. — Marie viděla se zahanbenou, pokořenou, jako nikdy v životě. —

Nemohla déle prodlévat v komnatě, kde těžké vůně nejdražších voňavek šířily opojné ovzduší. Zdálo se jí, že všechno se jí tu posmívá. Vyšla ven, aby zbavila se myšlenek, které jí vháněly stud i hněv stejně prudce do bělostné její tváře.

Šla bez cíle. Ani nepřemýšlela, kam hodlá jíti, až tu v hrobovém tichu olivového háje, který ponenáhlu sbíhal až k jezeru Tiberiadskému, zaslechne mírný šu-

moť potůčku. Chvátal malou stružkou, přes kameny a balvany, shýbal se pod kapradím, aby si oddechl. až mírné vlny Tiberiady vezmou jej do svého náručí.

Tam, kde potůček tvořil malé jezírko, Maria stála. Usedla a dala se do pláče. Její slzy padaly do stříbrných vod. A ona zahleděla se do nich svýma hlubokýma očima. Na nebi vyšel již měsíc. Rozhořely se tisíce hvězd. A Maria pozorovala jejich obraz v zrcadle čisté, tiché vody. Tyto plynuly pomalu dále, ale obraz měsíce a hvězd ve vlnách byl stále týž. —

Zde na zemi vše prchá, utíká, plyne jako ty vody; ale tam nahoře, na nebesích, je všechno stálé, trvalé, bez proměny. Proč připoutala mysl svou k té neklidné zemi? Proč věřila v upřímnost a stálost lidské lásky? Nebylo lépe pro ni, kdyby srdce své připoutala k nebesům? Kdyby své myšlenky pozdvihla k Tomu, jenž trůní nad hvězdami a soucitně hledí na všechny, kdo trpí a chvějí se pod ranami zklamání a marných nadějí?

Tak uvažovala a mysl její se uklidňovala. A když vracela se zpět, lítost zračila se v její tváři. Bylo to poprvé, co svět zdál se jí býti protivným a odporným. Kajicnost dotkla se jejího srdce. — — —

* * *

V noci prchal spánek od její hlavy. V jejím nitru bylo jako když po prudké bouři dlouho ještě vlny se zdvihají na jezeře a znavené nemohou se uklidnit. A když první paprsky sluneční prodraly se těžkými záclonami v její komnatu, Maria povstala s lože, oblékla svůj rudý plášť a zase vyšla ven, do háje. Ptáci již zpívali svoje jitrní písně; všudy vonělo to svěží vůní probuzených květů. —

Maria blížila se opět k potůčku, jenž z večera ji šeptal, jak vše prchá, mizí, tak jako on ve vodách je-

zera. Bylo jí lehčeji. Zdálo se jí, že křišťálový pramének jest jejím těшитelem, bratrem, jejím nejupřímnějším učitelem.

Usedla a opět se zahleděla do jeho vod. Byly čisté, klidné. Obraz měsíce a hvězd zmizel z jeho klína.

V tom zaslechne tiché kroky. Maria se ohlédne a vidí před sebou státi neznámého, mladého muže. Rysy nevýslovného klidu zdobí jeho krásnou tvář. Z očí jeho mluví hluboký soucit. Maria v němém úžasu hledí na něho. Neznámý, jakoby četl v jejím nitru, láskyplně patří na ni. — —

Jejich pohledy se spojily jako když bratr a sestra po dlouhém odloučení padnou si v objetí. Dlouhou chvíli hleděli oba na sebe, až Neznámý měkkým svým hlasem ji prosí: „Dej mi pít!“

Maria, cítíc tajemnou úctu k přichozímu, dí: „Nemám, pane, čím bych vody nabrala. Kdybych měla s sebou svůj stříbrný pohár, za čest bych považovala, bych směla ti vody v něm podat. A z dlaně mé přec nemohu se odvážiti vody ti nabídnout.“ A při tom vztáhla své bílé, krásné ruce k cizinci, jako by chtěla říci, že její ruce nejsou méně skvoucí než stříbro jejích drahocenných konvic.

Ale- neznámý vážně, klidně jí odpověděl: „Kdybys byla celá čista tak, jako jsou tvé ruce, neváhal bych z dlaní tvých se napít. Ale ty jsi nečista.“

„Křivdiš mi, pane,“ zašeptala Maria a sklonila hlavu hluboko k zemi.

„Nikoli, Maria, nekřivdim tobě,“ odpovídá cizinec. „Znám tě lépe, než všichni tvoji přátelé. Oni tebe odsoudili, já tě neodsuzuji. Oni říkají, že's velká hříšnice; já díím, že's velká kajícnice. Až vyroníš tolik slz, kolik tvé stříbrné konvice mohou pojmáti, potom se shledáme.“

Maria, slyšíc ta slova, uctivě chápala se okraje cizincova pláště a políbila jej. „Jak jsi dobrý, pane,“ tiše

zašeptala a prvé slzy kajicnosti svlačily roucho neznámého.

„Jsem tvůj ochránce, tvůj nejlepší přítel,“ odvětil Kristus a vážně odcházel ke břehům jezera. — —

(V bruselském sadu zdvihá se socha Marie z Magdaly. Biblická kajicnice je pohřížena v knihu, z níž dychtivě čte. Pověst dí, že v každé noci novoroční obrací jeden list kamenné knihy. Až dojde až k poslední stránce a knihu dočte, přiblíží se konec světa.)

II.

V nádherný příbytek Marie Magdaleny zavítala její sestra Marta. Všudy vonělo to v něm drahými voňavkami a šustělo hedvábí. Pro tuto marnotratnost, která spořivosti souvěrců byla hodna opovržení, požívala Maria z Magdaly špatné pověsti. Platila za „veřejnou hříšnici“.

Když dlouho obě sestry spolu rozmlouvaly, pravila Marta: „Mám k tobě jednu prosbu, sestro má, a doufám, že jí neoslyšíš. Všudy po celé zemi šíří se sláva velikého proroka z Nazaretu. Lid hrne se k němu pro jeho zázraky. U nás uzdravil bohatého Šimona z malmocenství; ba zesnulou dceru Jairovu vrátil k životu. Mnozí věří, že on je zaslíbeným Messiášem, na nějž všichni čekáme. Pojď se mnou, abys jej také poslechla.“

„Prosím, Marto, ušetři mne takových proseb. Nemiluji přísných proroků; je mi protivný jich hrubý šat a tvrdé jich slovo. Chceš-li, jdi jen poslouchat ho sama,“ odpovídá Marie.

A Marta na to: „Vím, že budil tvoji hrůzu přísný Jan, jenž přišel od vod jordánských. Ale tento není podle jeho vzoru. Je plný mírnosti a lásky. Zvláštní oheň dobroty plá z jeho hlubokého oka a jeho hlas zní jako uklidňující hudba.“

Po delším přemýšlení Maria pravila: „Nuž. půjdu s tebou poslechnouti jeho kázání. Ale mám i já na tebe jednu prosbu, Marto. Oblékni lepší šat, když se mnou půjdeš, aby lidé viděli, že's moje sestra.“

Marta slíbila. A plna radosti potom dlouho do noci se modlila, aby Ježíš Kristus dotkl se a obrátil její marnotratnou sestru. —

Z rána oblékla Marie nejnádhernější šaty, vyzdobila se šperky, a když po dlouhých přípravách před zrcadlem byla hotova, zavolala na sestru, která v lepších, ale přece jen prostých šatech trpělivě čekala na chvíli odchodu. — —

Jarní slunce rozlilo své vlahé teplo pod jasnou oblohou, když obě sestry vyšly z města, kde u mírného pahrbku kupil se lid a očekával příchod Prorokův. Byli to lidé všech stavů a povolání. Ale chudí tvořili převážnou většinu.

Když blížila se nádherně oděná Marie se svojí skromnou průvodkyní, zraky všech upřely se na ně. „Ta nejde ze zbožnosti,“ šeptali si nejbližší. „Chce i Proroku pochlubit se svojí nádherou.“

Maria s úsměvem slyšela tyto poznámky a klidně hleděla kol sebe. Ale Marta, plna bolestného studu, hleděla při tom k zemi v trapných rozpacích.

Konečně přišel. Posvátný ruch, jenž prozrazoval zvědavost, šířil se kolem, lid se rozestoupil, aby Ježíš mohl vstoupiti v jeho střed. Zavládlo hrobové ticho. Chvilé plná očekávání. I Ježíš dlouho mlčel. Svě oči upíral k zemi, jako by přemýšlel, o čem má lidu mluvit. Konečně pozvedl zrak a utkvěl jím na Marii Magdaleně. Z očí Kristových hledí přísnost. Ona veliká vážnost, s jakou pohlédne jednou na zástupy zavržených při soudě posledním. Z jejich tajemných hloubek ozývá se hlas soudce, prohlašujícího hrozný rozsudek.

Maria zachvěla se úzkostí. Bázeň lomcovala jejím nitrem. Její tvář zbledla a štíhlá její postava zakolísala jako palma větrem bičovaná. Cítila se překonána pohledem Páně; zlomena ve své hrdosti. V duši se jí náhle zatmělo, všechny její nectnosti: marnivost, pýcha, touha po líbivosti u lidí ponenáhlu jako by propadaly v tmy zavržených. Velká, hrozná chvíle, jaké nikdy nepocítila, přiblížila se její duši.

Když bouře v nitru minula, Maria znovu pozvedla oči ke Kristu. Ale nebyl to již pohled vzdorné pýchy a sebevědomí, ale pokorný, prosebný pohled kajicnice. A Kristus znovu pohleděl v její tvář. Avšak zrak jeho sálal nyní lásku a milosrdenství. Byl to pohled plný radosti a štěstí, jakým pohlédne jednou na zástupy vyvolených, shromážděných u jeho nebeského trůnu.

V duši Mariině je nyní jako v zahradě, kdež první jarní slunce zahledí se v mrtvý její klín. Otvíraly se v ní první květy zbožnosti a víry. Viděla Krista, ozářeného slávou věčnosti. Zdálo se jí, že před ní zdvihá se stále výš a výše, že dosahuje v sama nebesa. Hlava Kristova zastíňuje samo slunce a tvář plane světlem, jež překonávalo jeho zář.

Maria plna úžasu hledí stále ve tvář Kristovu, mlčí a hluboce vzdychá.

Za chvíli slzy jako bohaté perly zaskvěly se v její očích a padaly na její šat.

Třesoucí se rukou uchopila paže sestry své a šeptala tiše: „Pojď sestro! Jsem nemocna. Prorok ranil mne šípy svých tajuplných očí; šípem bázně a šípem lásky Boží.“

Marta tiše, pomalu, aby odchod nebudil pozornost a nerušil posvátnou náladu zástupů, odváděla Marii v její dům.

„Ztracená ovečka — nalezená pastýřem, — láskyplně vzata v náruč — nesena zpět“ — tak šeptá Maria,

opakujíc slova Kristova, a tiše běře se domů. Když Marie přišla ve svůj příbytek, uložila svůj šat, své všechny šperky do skříně a zavřela je na vždycky. Potom vyzdvihla těžké záclony a otevřela okna, aby vyprchala vůně voňavek a masť.

A když vůně zmizely, slunce veliké, jasné, zlaté, zahledělo se v Mariinu komnatu a plnilo ji září svých paprsků. To Kristus díval se v její dům a potom vešel jako Pán v příbytek její duše.

Neuplynulo mnoho dní. Maria rozdala vše chudým, opustila dům a šla za Ním.

Sv. Anna, matka Panny Marie.

(Dne 26. července.)

I. Narození Panny Marie.

Přibývalo let a s nimi přibývalo hořkosti v duši. V domě bylo ticho, jako by milost Boží, matka pravé radosti, navždy vyprchala z domu. Stále ozývaly se vroucí modlitby pod krovem, kde bydlil kněz Joachim se svojí manželkou Annou, den co den zněly tu vážné melodie žalmů, volajících po Messiáši, ale modlitby plynuly ze rtů ustaraných; žalmy zněly nějak tesklivě. neradostně. Neozývaly se tu hlasy dětí, nezpívala mladá srdce potomků. Odtud to ticho, tesknost a smutek.

A přece jak vznešení byli to manželé svým původem a svými ctnostmi! On z pokolení Judy, jehož berla vládla národu, z rodu slavného krále Davida. Ona z kněžského rodu Levi, rodem z Betlema. Spojení nejčistšími svazky manželské lásky, žijí v Nazaretě; tichý život v tichém městečku. Joachim a Anna, královský rod manželův pojí se s kněžským rodem manželčiným. Mohlo býti posvátnějšího spojení v Israeli?

Oba byli vzory bohabojných svatých manželů, posvěcujících se prací, vzájemnou láskou a upřímnou zbož-

ností. „Nábožnost byla vzduchem v jejich domě, posvátná láska blaživou páskou jejich srdcí, práce byla jich radostí, modlitba odpočinkem a zotavením.“ (Šv. Jan Damascenský). A přece jejich srdce svíral tichý žal, nevýslovná tesknost.

Neměli dítek. Největší smutek, jaký kalil štěstí manželské. Znamení Boží nemilosti. Okem nedůvěry hleděli na ně přemnozí šťastní manželé nazaretští, obklopení zástupem bohabojných dítek. Zrakem, v němž se skrývalo pohrdání, patřily šťastné matky nazaretské na Annu, manželku Joachimovu, když tiskly k srdci svému své kojence. „Neplodná!“ Největší potupa skrývala se v tomto slovu pro ženu israelskou. —

„Hospodine, Ty víš, že chodím po cestách Tvých přikázání a bojím se vědomě urazit svatou velebnost Tvoji. Proč mne tresceš trestem tak přísným, odpíraješ mi štěstí a důstojnost mateřství? Nereptám: pokorně se skláním před Tvoji svatou vůlí. Nejsem snad hodna cti matky israelské! Jako Anna, manželka Elkánova, vroucně se modlím, bys shlédl na ponížení mé a daroval mi dítě. Vylévám hořkost duše své před Tebou. Hospodine, a prosím, bys sňal znamení hněvu Svého se tváře mé. Daruj mi dítě, svatou zástavu Své přízně, a já vychovám je ke Tvé cti a slávě. Hospodine, slituj se! Jako rosou denně svažuješ i poslední, nejmenší kvítek na luhách vyrostlý, tak plodností obdař život můj, aby veselí a radost zahostily se pod naší střechou.“ Tak modlila se denně Anna k nebesům, a čekala v trpělivosti a v naději na Boží milosrdenství. — —

Byl den sváteční. Joachim nastoupil cestu do svatého města Jerusalema, aby přinesl oběť Hospodinu. Oběť prosby za nejkrásnější dar nebes, za dítě. Nese beránka, čistého, jednoročního, s tím úmyslem, aby Bůh smiloval se nad ním a daroval mu potomka. Vstupuje v předsíň s duší plnou touhy a pokory. V ruce kněze Rubena klade oběť. Ale ten odmítá oběť Joachimovu

a dí k němu pohrdavě: „Odneseš dar! Nepoložím jej na oltář Hospodinův, protože on nemá zalíbení v oběti muže neplodného.“ Zahanben, rozbolestněn odešel Joachim z chrámu. Chce býti samotou se svým zármutkem. Vyhledal hory, kde služebníci pásli jeho stáda. Zde pláče a znovu prosí Hospodina, aby sňal kletbu s jeho domu. Chléb svůj smáčí slzami, za noci padá na kolena a nechce se domů vrátiti, protože nemůže ještě zvýšiti hoře manželky své. Nemohl by jí vyznati, že kněz v domě Hospodinově odmítl jeho oběť!

Léto rozhodilo všechny své dary po polích a zahradách, vše zářilo radostí. Stromy svésily své větve pod tíhou svých plodů, zpěv ptactva ozýval se vzduchem. Anna, aby utišila srdce plné žalu, vstoupila do zahrádky, jež objímala čistý jich domek. Vidouc všudy stopy požehnání Božího, pocítila nový stezek ve své duši. Všem Bůh žehná, jen od ní se odvrací! Stromy plny ovoce, réva obtěžkána bohatými hrozny, role vlní se úrodou. Na stromě z hnízda vyhlíží pět mladých, hladových ptáčat. Otevírají hrdélka a vyrazují slabé zvuky, vítají svého otce, jenž nese v zobáčku kořist a krmí jedno po druhém. „Jaké to štěstí skrylo se pod korunou stromů!“ uvažuje Anna sama u sebe, vzpomínajíc smutného ticha pod svojí střechou. A ze srdce jejího vytryská prosba: „Hospodine, který požehnáním svým daříš i svá ptáčata, neodepřej mi, čeho dopřáváš těmto nerozumným tvorům!“ A znovu vroucí modlitba za dítě vznáší se z jejího srdce vzhůru k nebesům.

V tom jasné světlo rozzářilo se vůkol, anděl v jasu nebeském stojí před ní a praví: „Hospodin vyslyšel tvoji modlitbu! Budeš mít dceru a nazveš jméno její Maria, hvězda jitřní. Milost Boží spočine na ní. A toto bude tobě znamením, že stane se, jak zvěstuji. Joachim, manžel tvůj, vrací se od svého stáda domů. Pospěš k bráně města, jež slove zlatá, a zde jej uvítej!“

Anna uvěřila slovům tajemného posla. Vždyť každý rád věří tomu, kdo oznamuje mu splnění všeho, v co po dlouhá léta doufal. S chvátáním jde k bráně, a hle, vidí manžela svého, kterak s radostným plesáním blíží se k městu. Z očí jeho zmizela tesknost; radostí plane jeho tvář. Objímá svoji choť a vypráví, že zjevil mu Hospodin narození dítěte, dcery, již určeno jméno: Maria. Plní vděčností Hospodinu, že sňal znamení nemilosti s jejich manželství a vyslyšel vroucí jich modlitby, padli oba manželé na kolena, velebíce Boží dobrotivost.

Anna očekává nejkrásnější a nejblaženější den svého života. Chvilí, kdy důstojností mateřskou vyznamenána, vtiskne první polibek na čelo svého dítěte, vyprošeného, toužebně očekávaného. A hle, co se děje v té chvíli, kdy život dala dceři? Nebeský jas rozlévá se světnicí. Lilie, jež pod okny klonily své květy, náhle se pozdvihují, kynou svými vonnými kališky v otevřená okna a vydechují všechnu svoji vůni vstříc Novorozené. Ptáci zpívají sladké melodie, a s hůry zaznívají jasné hlasy neviditelných pěvců, prozpěvujících: „Maria, bez poskvrny hříchu počatá, buď zdráva! Ave, Ave!“

Šťastní rodičové jsou jako u vytržení. Tajemná úcta k Novorozené plní jejich nitro. Předtucha, že Hospodin má zvláštní úmysly s dítětem, jež spatřilo světlo světa, vkrádá se do jejich nitra. Staré jejich hlavy sklánějí se k dítěti, oči jejich slzami radosti zalité se setkávají na jeho tváři, a rozechvěné rty šeptají: „Ave, ave Maria.“

II. Smrt sv. Anny.

Hluboko v srdce tiskne se každému z nás obraz sv. Anny, matky Bohorodičky. V letech pokročilá, s výrazem starostlivosti ve tváři, sedí na stoličce a drží v ruce Písmo sv. U ní stojí mladistvá dívka, z jejíž očí hledí nevinnost a svatost. Toť Maria, dcera její. A sklánějíc hlavu do knihy, čte tam, kam pravice matky

ukazuje. Mojžíš a proroci skryli své hlasy v listech Knihy, a nyní z její slov mluví k srdci svaté dívky. Probouzejí v něm touhu po Messiáši, vyluzují z něho vroucí přání, by Bůh rozpomněl se svého lidu a poslal mu Toho, jehož myšlenkou udržoval národ na cestě spravedlnosti a naděje ve vykoupení.

A Maria čte a zachycuje každé slovo do svého srdce. Bezpočtukráte slyšela slova loučícího se, umírajícího patriarchy Jakuba ke svému synu: „Nebude odňata berla od Júdy, dokavad nepřijde ten, který přijíti má a jenž bude očekávání národů.“

Sv. Anna vykládá, že berla od Júdy již odňata, očekávaná hodina příchodu již nastává. A obracejíc své oči k nebi, modlí se slovy prorokovými: „Rosu dejte nebesa a oblakové dštěte spravedlivého, otevři se země a vpuč nám Spasitele!“

Toť první škola budoucí matky Páně. Maria ve škole sv. Anny. Anna rozněcuje v duši své dcery první touhy po Messiáši, a sama posiluje se v lásce Boží, vidouc, jaká opravdová zbožnost vane ze srdce Mariina. Matka je učitelkou dcery a dcera učitelkou matky. — — —

Jakož byli slibili, odevzdali zbožní manželé dcerušku Marii kněžím při chrámu jerusalemském, aby zde cvičila se v zbožnosti a službě Boží. Zde denně je přítomna obětím, zde s lidem se modlí, zde pěje žalmy, volající po Vykupiteli. —

Smrt jejího otce Joachima volala ji domů. Maria opustila Jerusalema a vrátila se do Nazareta, města květů. Zde vypučet měl nejčistší květ, jaký kdy se objevil na kmeni lidstva. Tu žije Maria se svojí matkou, trvající na modlitbách a v očekávání věcí budoucích.

Léto pominulo, hlas hrdliček již neozýval se háji. Nastala doba dešťů, podzim a zima v zemi. Anna pod tíhou let se skláněla jako palma, jejíž starý kmen chýlí se k zemi. Bledá, s rukama na prsa složenými, odpo-

čívá na loži. Maria, vděčná dcera, jest její ošetřovatelkou.

Horečka roztrásá sestárlými údy nemocné, krev rychleji koluje, dech stává se obtížnější. A hlavou zbožné matky táhnou divné, tajuplné obrazy: Vidí se v duchu v rodišti svém, v Betlemě. Pastýř hraje na svoji píšťalu a vede ovečky své na rozlehlé nivy. Všude pod širým nebem plno oveček, chlévy jsou prázdný. Cesty k Betlemu oživly poutníky ze všech stran; potomci rodu Davidova se tu scházejí z úředního nařízení. Po boku staršího muže kráčí mladistvá dívka. Kol hole, na niž se muž opírá, vinou se sasanky a bílé polní lilie. A dívka, snoubenka jeho, sklánějíc umdlenou svoji hlavu na jeho paži, váhavým, těžkým krokem jde po jeho boku.

Jenom pomalu běrou se k městečku. Hledají noclehu. Ale po několika hodinách, smutní a znavenější vycházejí zase zpět. Hledali marně; nebylo pro ně místa.

Starostlivým okem rozhlíží se muž, vedoucí dívku, po kraji: hledá a pátrá, zda v některé jeskyni nalezne místa k odpočinku. Smutek hledí mu z tváře, protože neví, kam uložit Vyvolenou. Příliš velikou starost vložil Hospodin na jeho stárnoucí hlavu. Konečně našel útulek, opuštěný chlév pastýřů. Tam oba vcházejí: zde chystá muž lůžko pro svoji družku. Ale sen, posilující spánek, mívá jejich znavená těla, spíše přibývá starostí. — —

Probouzejíc se ze svého polospánku, Anna otevírá oči a hledá pátravým zrakem po světnici. „Maria, jsi zde?“ volá úzkostlivě ke svojí dceři.

A ta přiskočivši, dí: „Bdím, matko, u tvé hlavy a modlím se.“

„Jak to bylo podivné!“ praví Anna. „Zdálo se mi, že jsem tě viděla jíti po boku staršího muže k Betlemu. Byla's tak znavená, a nemohla's najíti ani přístřeší. Bloudila's městečkem jako žebračka, jež almužnu si vyprošuje, a nikdo ti nedal, každý tě odkazoval od svého prahu. Ubohá! — Neměli soucitu s tebou, čekající těžkou chvíli“

Ústa vypověděla usínající svoji službu. Umlkla a po chvíli zase unášena byla v říši obrazotvornosti a vidin. Jenom na blednoucí tváři sv. Anny byly patrné stopy toho, co v duši její se odehrávalo.... Viděla jeskyni, v ní slamou vystlané jesle a dítko položené v nich. Několik skrovných plének přikrývá jeho tělíčko. Svit stříbrné luny, jež dívala se v jeskyni, padá na tvář muže, ponořeného v hluboké myšlenky, a splývá s jeho sněhovým vousem v jediný stříbrný proud. A vedle něho, odpočívajíc na chaotické houni, sedí mladá Matka. Tvář její stkví se důstojností mateřskou, hlava něžně se sklání k robátku. Potom sv. Anna vidí ve snách zástupy andělů, zpívajících nad jeskyní, kde je uloženo Novorozeňátko.

Nevýslovné blaho rozlilo se té chvíle po její tváři. Otevřela zrak a těkavě, neklidně hleděla ven, kde zapadalo slunce. A když se uklidnila, jala se mluvit: „Viděla jsem narozeného Messiáše. V jeskyni... pastýřové... andělé... Viděla jsem Boha... na slámě... božské děťátko... Tys klečela nad ním... má dcero... vyvolená mezi ženami. Panna ctnostná... matka předivná... Maria... moje Maria....“

Ústa se odmlčela. Smrtelná bledost jako paprsek rozlila se v tom okamžiku po tváři umírající. Sv. Anna vydechla čistou svoji duši.

Maria, vzrušena podivnými jejími slovy, povstala a udiveně hleděla na ni. Vidouc, že již nedýchá, zatlačila svojí měkkou rukou její oči a vtiskla vroucí, dlouhý polibek na její studené čelo. Nebyla schopna slova. Hluboký smutek zatopil její duši.

Sen Dona Innigy.

(Dne 31. července.)

Soumrak se kradl zemí Basků, když na zámku šlechtického rodu z Loyoly bylo neobyčejně živo. Starost a úzkost plnily jeho prostranné chodby i komnaty, do jichž oken zvědavě klonily štíhlé palmy a vážné thuje své ztepilé hlavy. V rohové světnici, jež sloužila kdysi za ložnici nejstaršího pána rodu, na starobylém loži, vzácné to umělecké práci, odpočíval mladý Don Innigo.

Těžce oddychoval, neboť prudká horečka třásla jeho údy a rozpalovala jeho tělo.

Přinesli jej těžce raněného na pravé noze, když vítězní Francouzové, dobyté Pampelony, dovolili, aby její statečný obhájce, nyní zajatý, směl býti dopraven na otcovský zámek k léčení. Tak ctili jeho hrdinnost a šlechtický původ.

A nyní nemoc se zhoršila. Byl zavolán kněz, aby svátostmi posloužil udatnému vojínu, jenž stál na rozhraní života a smrti.

Obřad posvátný byl dokonán, jenom starý sluha zůstal u těžce nemocného, aby střežil jeho život a podal léku, když by nemocný zaň požádal.

Don Innigo se utišil, horečka polevila. Usnul. —

Hodina dvanáctá odbila, nastával svátek apoštol-
ských knížat, předních mučedníků víry, sv. Petra a Pavla.
A v tom okamžiku spící Don Innigo měl zvláštní vidění.

Přicházel k němu muž malý, zavalitý postavy. Jeho
výrazná tvář byla klidná; hlavu kryl řídký, delší, roz-
cuchaný vlas. V jedné ruce měl rybářskou síť, odznak
svého prvního, v druhé ruce klíče, symbol svého dru-
hého povolání. Kol celé postavy přichozího rozlévala
se tajemná svatozář. A muž pravil: „Jsem Petr, apo-
štol a náměstek Kristův, a přicházím tě uzdravit a volat
k novým, vznešenějším bojům a k velikým vítězstvím.
Svoji službu ve vojsku králově zaměň za službu v no-
vém vojsku Kristovu a v jeho církvi.

Četl's o mém utrpení a smrti mé. Viš, jak přibít
na kříž, hlavou dolů jsem visel mezi nebem a zemí na
pahorku vatikánském. Mé ruce a nohy nesou stopy
mého mučednictví, mé tělo rány římských vojinů. A cír-
kev, jejíž kormidlo vložil Kristus v slabé ruce mé, je
nyní podobna mému utrpení. Krvácí na všech údech,
ve všech svých věrných; hrozí jí nebezpečí, ne nepo-
dobné onomu, jež stihlo ji, když já jsem duši Kristu
odevzdal. Kristus tě volá mými slovy, jako mne kdysi
volal v moji vlasti do služby své. Bojuj a důvěřuj!“

Po těch slovech sv. Petr nemocného požehnal, po-
líbil a zmizel. — —

Nemocný se probudil, citě ještě dotek rtů Petrových
na svém čele. A nepohnutě upíraje planoucí zrak na
strop komnaty, kde staré fresky připomínaly výjev na-
nebevzetí Marie Bohorodičky, přemýšlel o snu, který
živě tanul mu stále na mysli. — —

Odbila třetí hodina. V komnatu průlinami zavřených okenic vkrádaly se první růžové paprsky vycházejícího slunce.

Don Innigo zavřel znavené oči a znovu usnul.

Viděl se nyní v černém prostém oděvu, opásán kol beder širokým, černým cingulem, klečeti před papežem v slavnostní přijímací síni vatikánského paláce. Po pravici druží se k němu jiný druh, rodák ze Savojska, po levici kněz, původem z Kastilska. Všichni prosí papeže, by přijal je do svých služeb k hájení církve v zemích křesťanských a k šíření v zemích pohanských. Všichni slibují papeži naprostou poslušnost a oddanost.

A papež, skláněje se s obdivem k pokorným pro-sebníkům, podává jim ruce a tiskne polibek lásky a důvěry na jejich líce. —

A potom jde Don Innigo, bojovník Boží, a jeden z největších organisátorů, jaké kdy svět viděl, křesťanskými zeměmi a volá ty, kdo mají pevného a statečného ducha, do zbraně duchovní. Počet Kristových vojáků, či jak je zval, tovaryšů Ježíšových, roste.

Léta plynou. — —

Don Innigo vidí své syny všudy, kde jde o čest Boží, slávu církve a spásu duší. Vidí je na kazatelnách, v pracovních učenců a vědy, ve zpovědnících, na stolicích universitních, v laboratořích a v archivech. Vidí plné chrámy tam, kde kázal jeho synové. Vidí jejich vlastní školy, jimž svěřují s nejlepšími nadějemi rodiče všech stavů své dítky. Vidí je na lodích plaviti se do nových zemí, pouštěmi kráčet v neznámé krajiny. Jsou jako důvěrníci císařovi i v nepřístupné Číně, v krajích polárních i na rovníku, jsou astronomy, přírodopytci, linguisty, lékaři, právníky . . . Není stavu, v němž by se neuplatnili a nevynikli. Jdou v chatrče bídy, aby připravili na poslední cestu i toho, jež v ubohosti všichni opustili. Sedí a slyší jeho vyznání, drží kříž Kristův jako hvězdu naděje před uhasínajícím jeho zrakem.

Don Innigo vidí před sebou osudy veliké rodiny, které je duchovním otcem.

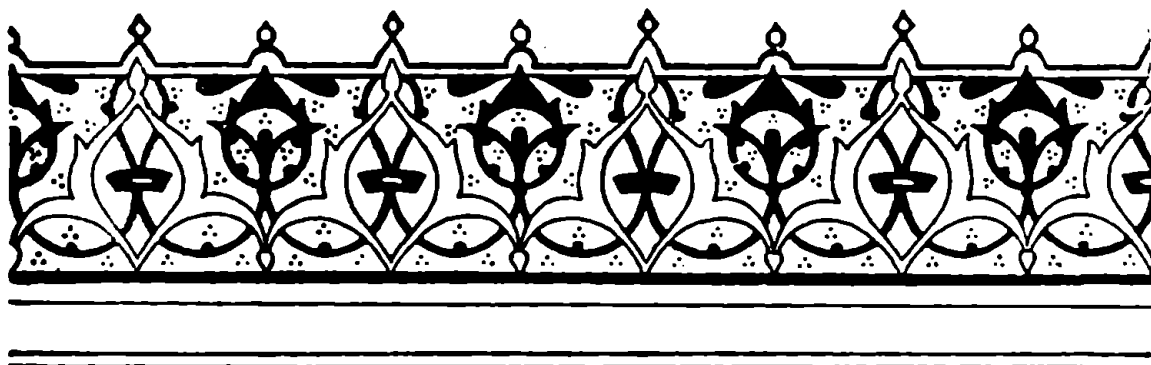
Ale vidí vyhnanství i bouře, jež jí hrozí. Sleduje pronásledování svých synů, podezřívání, pomluvy. Vidí jich mučednickou smrt.

Úzkostí chvěje se o život synů. Ale neznámý hlas mu dí: „Důvěřuj ve vítězství pravdy a práva. Kristus ani tvé lodičce nedá zahynouti v bouřích věků, dokud jeho jméno skvíti se bude na její vlajce.“ —

Don Innigo se probudil, když zvony volaly na svátek apoštolských knížat do zámecké kaple. Zimnice ho ostala, rány začaly se hojiti.

Nemocnému Don Innigovi vzešlo roku 1521. na otcovském zámku jitro nového života.

Biskup Bonus.

(Ke svátku Nanebevzetí P. Marie.)

Před mnoha léty, kdy z nitra klášterů, obklíčených ještě hlubokými lesy, ozývaly se stohlasové žalmy k nebesům, žil biskup Bonus. A plně zasloužil si jméno „dobrého pastýře“. Byl dobrým otcem všech věřících. Vštěpoval v jejich srdce nezměrnou lásku k Bohu a ke sv. Panně, matce Kristově. Všechny chudé, nemocné a sirotky považoval za své syny.

Noc před svátkem nanebevzetí Panny Marie probděl vždy na modlitbách.

Když tak jednou klečel o vigilií svátku před sochou Bohorodičky, zaslechl tichý zpěv, ozývající se s hůry. Zpěv čistých, jemných, dětských nebo andělských hlasů. Zpěv zněl zprvu jako zdaleka, ale ponenáhlu sílil, mohutněl, jako sbor blížících se pěvců.

Biskup ustal v modlitbě svých žalmů. A náhle viděl před sebou silnici, jež dlážděna byla stříbrem, vroubena perlemi a drahokamy; a na jejím konci zdvihal se k nebesům nádherný, ozářený chrám. A silnicí braly se zá-

stupy svatých všeho věku a zpívaly chvalozpěv ku cti královny nebes, jež seděla, obklíčena dvanácti apoštoly, na hlavě majíc zlatou korunu, na trůně před hlavním oltářem. A všichni, kdo ubírali se do chrámu, přátelsky hleděli na biskupa, jako by jej vyzývali, aby jich následoval.

Uchvácen touhou, biskup vstal, šel stříbrnou silnicí a vstoupil do chrámu. Zde tiše poklekl v koutku, aby nikým nebyl viděn, a pokračoval ve své modlitbě.

Po chvíli povstali apoštolové ze svých sedadel a tázali se Bohorodičky, kdo má dnes mši sv. obětovat. „Žádejte biskupa Bona, neboť on je toho hoden,“ odpověděla Maria.

Biskup, jenž zřetelně slyšel slova Bohorodičky, nesmírně se ulekl, a přitiskl se k pilíři, aby nikým nebyl spatřen. Považoval se za nehodna uprostřed světců, před očima nebes královny, mši sv. sloužiti. Ale ve chvíli pilíř, jenž biskupa skrýval, odsunul se daleko se svého místa; biskup stál zde všem patrný. A přišli dva z apoštolů, vzali jej za ruku a vedli k trůnu Bohorodičky.

A královna nebes vlídně mu kynula. Všechna bázeň ihned opustila ustrašeného služebníka Božího, a přistoupili andělé a jali se biskupa Bona oblékati v mešní roucha. Slzy nevýslovné blaženosti kanuly s očí biskupových a zrosily mešní roucha, jichž nehodným se považoval. Ale brzo se uklidnil. Neboť sotva jal se modliti stupňový žalm a dokončil kající „Confiteor“, apoštolové sami, žehnajíce biskupu, pronášeli: „Indulgentiam, absolutionem et remissionem peccatorum tuorum tribuat tibi omnipotens et misericors Dominus.“

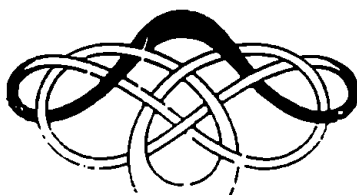
A nyní začali nebešfané zpívatí píseň ku cti královny nebeské; andělé pak přísluhovali při svatém úkonu. A když ke konci biskup Bonus váhal udělití požehnání a poklekl před apoštoly, oni sami kynuli jemu, poklekli a přijali jeho požehnání.

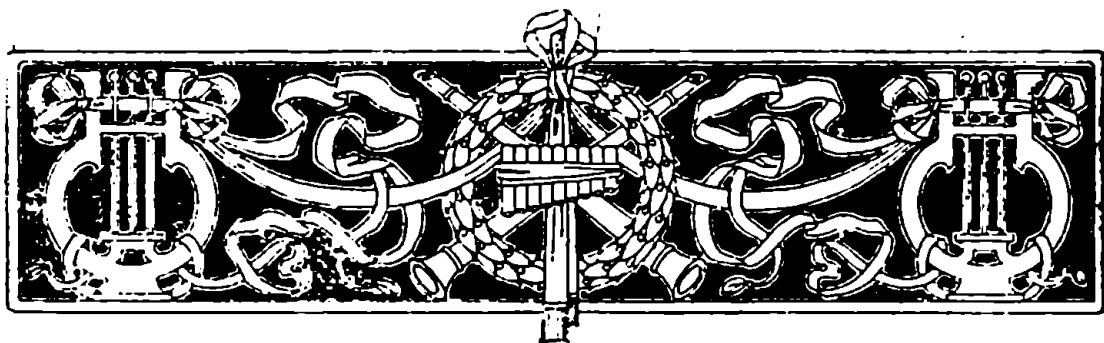
Když dokonat oběť, pravila sv. Panna: „Milý můj služebníku, nyní vezmi si roucha mešní jako odměnu za tvoji svatou službu.“ Po těch slovech zmizel zástup, chrám rozplynul se v mlhách — biskup samotný opět klečel ve své kapli před sochou Bohorodičky. — — —

Svívalo. Přišli kaplani, aby připravili potřebné ke mši sv. A nemálo se udivili, znamenajíce, že roucha ke mši sv. jsou připravena. A biskup vyprávěl jim o svém vidění. A roucha čistá, zářící, opravdu spočívala na oltáři. Skvěla se zářícími barvami překrásných květů, a nebylo na nich stopy stehů a nití. Byla setkána jako roucho, jež Kristu připravily ruce svaté jeho Matky.

Té chvíle všichni poznali, jakým svatým služebníkem matky Boží je milý jejich biskup Bonus. Jeho celý život byl jako ta mešní roucha, která mu Maria Panna věnovala: bez poskvrny, bez jediného stehu, který by spojoval tkáň jeho života hříchem přetrženou.

A smysl legendy? Královna nebes sama chystá oslavná roucha všem, kdo jsou zde na zemi upřímnými jejími ctiteli.

Sv. Genesius, patron herců.

(Dne 25. srpna.)

Řím oděl se v slavnostní šat. Zavítal do města sám císař Dioklecián, aby oslavil 20. výročí své vlády. Za slunného odpoledne davy jako široká řeka proudí k cirkus. Lid je zvědav, neboť bude dávana nová hra, kterou napsal slavný herec, miláček lidu, Genesius, na počest císaři. A také již se šeptá: „Hra císařova i nás dojista pobaví. Je psána na posměch těch bláznivých ctitelů Galilejského, hloupých křesťanů. Genesius chodil s rodiči, kteří se přidali k té pošetilé sektě židovské, do jejich shromáždění, vše pozorně sledoval a nyní na jevišti nám ukáže, co tam viděl.“

V krátké době cirkus byl pln posluchačů. Když vstoupil císař se svojí družinou, lid jásotem pozdravil: „Ave, caesar!“ Oděn v bílou, stříbrem hojně protkanou tógu, se zlatým věncem na lysé hlavě. Dioklecián usedl. Shromáždění zmlklo: úderem na štít dáno znamení, že hra začíná.

Genesius. hustě poprášen moukou na tváři i na rukou, odpočívá na loži. Tváří se nemocným a bolestně vzdychá. Přikvápí přátelé a v ustrnutí patří na něho.

„Polehčete, drazí, mým bolestem!“ naříká Genesius. „Již nemohu jich déle snášeti.“

„Což jsme truhláři, abychom tě ohoblovali a tobě polehčili?“ táží se přítomní. — Obecenstvo se směje.

Genesius pak odpovídá: „Blbové! Ulehčíte mi, když mne po křesťansku obmyjete vodou. Chci umřít jako křesťan, abych rovnou přišel do křesťanského nebe a tam vesele hodoval s Kristem.“ — Nový výbuch smíchu.

Poslou pro křesťanského kněze. Přijdou dva herci. Jeden je přestrojen za křesťanského kněze, druhý za zaklínače. Oba posadí se k nohám nemocného.

„Proč jsi pro nás poslal, bratře?“ táže se prvý líčeným plačtivým hlasem.

Na to Genesius odpovídá rovněž nařikavým hlasem: „Žádám milost Kristovu a znovuzrození z bídy svých nepravostí.“ Obecenstvo znovu propuká v smích.

Nyní kněz a zaklínač hlasem a gesty, karikujícími obřady křesťní, dávají „nemocnému“ všechny otázky a konaí obřady, obvyklé při křtu dospělých. Vše je parodováno, zesměšněno. Divadlo cťřásá se smíchem.

Když vše vykonáno, Genesius náhle, jako zázračně uzdravený, vyskočí z lože; kněz jej oblékne v bílé roucho novokřtěnců, do jedné ruky dá mu hořící svíci, do druhé velký medový koláč. Genesius vesele se tváří a hledí brzo s líčenou vážností do obecenstva, brzo mlsně pošilhává po medovém koláči.

* *
*

Za chvíli je za scénou slyšeti hřmot zbraní. Přijdou dva vojíni a oznamují třesoucím se Genesiovi, že stal se

odpadlíkem od víry císařovy a bude jako tupitel bohů souzen. V tom již vstupuje soudce, aby vynesl rozsudek.

„Ve jménu císaře, našeho nejmilostivějšího pána,“ začíná soudce slavnostně prohlašovati. Všichni diváci povstávají se svých sedadel a tleskají. Císař spokojeně přikyvuje. Hra dostupuje vrcholu.

Když nastalo ticho, všichni dívají se na Genesia. Má mluvit. — Ale Genesius stojí mlčky, oči jeho jsou zavřeny. Jest jako v mrákotách. Hrobové ticho.

Po chvíli Genesius, jako by se probouzel ze sna, pomalu otevírá oči, udiveně hledí kolem sebe, upírá zrak do obecenstva, a potom, jako by se divil, kde se nalézá, vzkřikl: „Pusťte mne! Pusťte mne!“

Obecenstva zmocňuje se zděšení. A Genesius, vytrhnuv se z rukou vojáků, vystupuje na pokraj jeviště, a obrácen k císařské loži, praví vážným, povýšeným hlasem: „Slyš mne, císaři! Slyšte, vážení senátoři, občané a ty, milý lide římský! Až dosud měl jsem v nenávisti všechny křesťany; pohrdal jsem proto i svými rodiči. Velřel jsem se ve shromáždění křesťanů, jenom abych poznal jejich učení a jejich obřady, a jimi dnes vás pobavil. Ale když jsem tu nyní stál před vámi, pocítil jsem náhle zvláštní světlo ve své duši. Jako by projel blesk mým nitrem. A já stál v jiném, neznámém světě. A zde spatřil jsem anděly v nebeském jase. Jeden z nich ukazoval mi otevřenou knihu a v ní četl jsem všechny své hříchy. A když na mne herci vylili vodu, viděl jsem, jak anděl pohroužil knihu do této vody, písmo její zmizelo a kniha byla bělejší nad padlý sníh. — A nyní vezte a slavně před vámi všemi to prohlašuji: „Věřím v Ježíše Krista, pravého Boha, světlo a pravdu světa.“

Diváci žasli; císař, pln nevole, bledl. Nesmírné vzrušení zavládlo divadlem.

„Chopte se Genesia,“ zvolal císař a opouštěl smrtelně bledý divadlo.

Prefekt městský vykonal rozkaz. Genesius byl jat, mučen a potom sťat mečem. Milost Boží zlomila jeho nenávisť k víře Kristově. Došel koruny mučednické.

Tak se stalo roku 303. v Římě.

Dvě legendy o dětských očích.

I.

Jitro zpívalo své chvalozpěvy Pánu zástupů, jenž hleděl se svého oblačného trůnu na zemi, den před tím jeho kletbou stíženou. Krupěje rosy, jež houpaly se na každém květu a každém listu, byly jen miliony slz, jež proplakala v noci matka země, zavržená od svého Stvořitele.

A Hospodin hleděl dolů pln soustrasti, když andělé, smutní a bledí, vraceli se od opuštěných lidí. Byl člověk jích bratrem, druhem, přítelem. Se zrakem zaroseným stáli nyní před trůnem Božím, protože nevedli k němu lidí, jakož se dříve těšili.

A jeden z nich, Israfil, přinesl z ráje růži, bohatou svými krásnými listy, dýšící nejsladší, lahodnou vůní, a podal ji Hospodinovi. Mezi jejími listy skvěly se krupěje rosy, tekoucí perly. A z krupějí dvě padly na měkkou, bílou ruku Hospodinovu, a zářily na ní jako dvě slunce.

Hospodin milostivě hleděl na ně a děl: „Tak jako tato krupěj chtěl jsem míti blaženou zemi, čistou a zářící, plnou jasu a štěstí. Ale svůdnost zla byla větší

nežli půvab dobra. Strom poznání krutě vykonal svoje poslání. Ó, slabé vůle lidské, jež láme se jako stéblo a dává se zaslepití požitkem!"

A krůpěje rosy třásly se na ruce Boží, jako by cítily bázeň a stesk, jež vanuly ze slov Hospodinových. A Bůh stále hleděl na ně, na slzy své země, jež zrcadlila se v nich v celé své kráse i celém svém žalu. Byla v nich tichá prosba za smilování, za odvolání kletby, za milost, usmíření. Byly jako dvě prosebkyně za dva hřešící lidi, za dva vyhnance z ráje. —

Andělé s pohnutím dívali se na Pána, jenž na své dlani choval dva tak malé, nehmotné, nádherné světy. Za chvíli Bůh naklonil hlavu a díval se znovu na třesoucí se krůpěje, na nejkrasší tekuté démanty, dítky chladné letní noci. A s nich zrak jeho bleskem spěchal dolů k zemi, k zavřenému ráji, u jehož vysoké, bronzové brány stál anděl s mečem ohnivým. —

Opodál brány, opřena o zeď ráje, seděla matka, Eva. Vlas její vlnil se v neklidných proudech po bílých její ramenech a kajícně splýval na zem; hlava klonila se v smutku a teskném přemýšlení nad spící děcko na klíně, malého Abele. Obrazy budoucího strádání a bídy jako černí ptáci letěly její mysli a tvář její byla zatopena smutkem. Ráj se za ní zavřel; ten ráj, jehož již nepřála sobě, ale jež chtěla zachovati dětem. Ona ponese svůj trest; — ale což její nevinné děti?

A Bůh soustrastně pohleděl na tesknící matku, na její mateřskou lásku. Zatřásl mírně rukou, na níž houpaly se dvě krůpěje rosy, plné jasu a lesku, a ty letěly na zem, a padly na zavřené oči spícího děcka. Malý Abel se pod chladivými jejich polibky probudil a upřel své hluboké, krůpějemi omžené oči na svoji matku.

A Eva, pohleděvši v jeho oči, viděla v nich obraz ráje, odlesk nebes a pozdrav Boží. Viděla v nich obnovený svět, svoji naději, své štěstí. Oči děcka mluvily

k ní o ráji. Poznala v nich pozdrav Boží a jas nebeského štěstí. Poklad své radosti a bohatství své duše.

Od těch dob jsou nevinné oči dětské zrcadlem ráje a nebes zároveň. —

II.

(Podle cizího motivu.)

Mocný a hrozný král přitáhl kdys na planiny tiché Umbrie, jež stala se druhou svatou zemí, když posvěcena byla stopami kročejů Františkových. „Světce — Il santo“ byl chloubou její obyvatelů, kteří s jistou hrdostí a pýchou vypravovali si o jeho moudrosti a lásce. Bylať jim tato velká láska rovněž takovým zázrakem, jako mnohé podivuhodné skutky, jež vykonal.

A král, posadiv se na trůn a obklíčiv se vojskem, poručil, aby přivedli k němu světce z Assisi. Jeden z putujících bratří světcových se nabídl přivést dobrého otce Františka.

A světce poslechl. Uvázav sandály, bral se k panovníkovi. —

Byli již blízko krále, jenž netrpělivě čekal, když tu sv. František spatřil opodál cesty malé, plačící děcko, jež napadajíc na nožičku, s bolestí jen a pomalu belhalo se ku předu. Světce rychle pospíšil k němu, a polibiv je, vzal je do náručí.

„Co ti schází, můj dobrý, malý bratříčku?“ tázal se děcka. A ono ukazujíc na svoji nožku, plakalo dále. Světce pochopil. S otcovskou péčí prohlédl nožku dítěte, a užírl trn, zabodnutý v měkké, citlivé chodidlo. Pociťl bolest, jakoby trn se zabodl v jeho vlastní srdce.

Pomalů trn vytáhl, ránu vymyl vodou z blízkého potůčku, a již tu děcko svýma veselýma očima smálo se na svého dobrého lékaře. A světce vzav je na ruku, aby citlivé místo nebolelo, nesl děcko cestou ke králi. —

Lid, vida bližiti se svého Františka, uctivě se klaněl; strážé hned jej propustily, a on klidně stanul před krá-

lem. Král podivil se, vida v prostém, chudobném rouchu toho, jež chvála a obdiv lidí oblékaly v dražší roucha nežli hermelín královský. A potlačiv své zklamání, chtěl se ukázatí světcí štedrým. Privil, že chce jej obdarovati vším, začkoli by jen prosil.

„Ničeho mi neschází,“ pravil světec. „Bůh dal mi oči, bych se mohl obdivovati jeho slávě, a jazyk, bych velebil jeho dobrotu a lásku. Čeho se mi ještě nedostává?“

Král, jenž neuvykl slýchat slova odmítání, se zarazil. Leč překonal svoji nelibost, a žádal nyní, aby František před jeho zrakem učinil některý ze zázraků, o nichž celý svět již dlouho sobě vyprávěl. Ale světec odvětil: „Jsem nejslabší ze všech lidí, a zázraků jsem nikdy nekonal. A učinil-li Bůh co zázračného skrze mne, nikoli já, ale on to učinil. Jemu, pane králi, se obdivuji! Od té chvíle chci však prositi Pána světů, by učinil ti, pane králi, zázrak. Zázrak nejpotřebnější. By obměkčil tvé srdce, a vlka, jenž nezná slitování, proměnil v tichého beránka.“

Král, hněvem uchvácen, třásl se na celém těle. Jako bodnut vyskočil se svého trůnu a zvolal ke strážím: „Chopte se tohoto blázna a smělce zároveň a dejte okovy na jeho ruce! A v žaláři ať měsíc přemýšlí, zda dovoleno je urážet královský majestát.“

Vojíní přiskočili k světcí a jali se jej odvádět. Leč v tom malé dítě, jež světec přinesl, prodralo se záslupy a stánuo v okamžiku před králem. Svě dobré oči jako ostré šípy zabodlo v oči královy a pozvedlo ruku svoji jako ke hrozbě. Král byl jako přimrazen a děcko stálo před ním jako hrozící anděl, Boží výstraha.

A král pohledu očí dítěte nedovedl vzdorovat. Ten, jenž uvykl hleděti smrti vstříc a snesl blesky mečů, v zápasě se křížících a hledajících jeho tvrdé srdce, sklopil nyní zrak, neschopen sněsti dětského pohledu. Oči dítěte jej přemohly. Zdálo se mu, že řítí se se svého trůnu v černou propast, že čas jej vrhl v ruce věčnosti, a tma

půlnoční jej obklíčila a zahalila jako svou kořist. Slyšel nad sebou hřímání a blesky, a v jejich příšerném svitu viděl míhat se milliony pozdvížených rukou a zafatých pěstí hrozivě proti sobě. Zdálo se mu, že padá v dravé řeky, jež tekly z očí slabých starců, žen a dětí, kterých nepředpusťil před svůj trůn; že brodí se krví mužů, kteří ve válkách zbytečně zaň krev svou prolili. A nad sebou slyšel skřek divokých ptáků — žaloby těch, jichž právo pošlapal, a dešť zlatých peněz, jež vynutil z majetku poddaných. A dále viděl v plamenech všechna města, jež kdysi dobyv, kázal zapálit, a nyní padal a padal do jich ohnivého klína. Polomrtev skácel se na trůn, co zatím dítě stále svýma nevinnýma očima hledělo v jeho tvář.

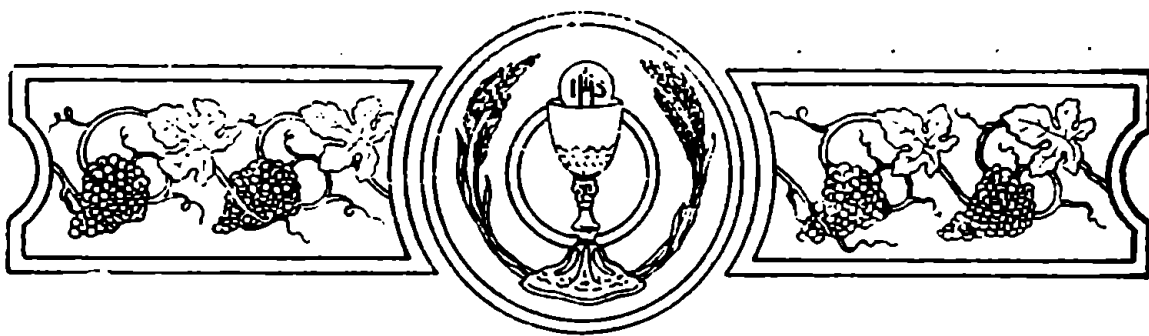
„Soud Boží!“ zvolal, bezduchý, bledý, bezvládný spočívaje na trůnu. Zdálo se mu, že blesky Sinaje příšerným svitem pekla svítí z očí dítěte, že z nich září dvě velké kovové desky a na nich jsou napsány hříchy celého jeho života a děcko drží mu je před očima a jich plamenné písmo proniká zavřenýma očima k jeho duši.

„Milost, smilování, odpuštění!“ zvolal král, upínaje ruce k dítěti, a hledal jeho, stále pozdvížené, útlé rameno.

A děcko, uchopivši ruku královu, budí jej z hrozného jeho snění.

„Vše napravím,“ dí král pokorně a dodává: „Jen nedávej mne, Ty tam v nebesích, souditi pohledem tohoto dítěte! Neboť soud nevinných dětských očí jest soudem nejhroznějším!“ —

U klášterní brány.

Uprostřed háje, v němž rozložené pinie své větve vztahovaly k štíhlým, ztepilým palmám, obkličeno tichem, stál starý klášter mnichů Benediktinských. Věky jako dlouhé mraky šly neslyšným krokem nad jeho klenbami; chrám svými bílými stěnami, se dvěma věžemi jako strážci, zdvihal se po jeho boku.

Tři sta let tu stál nezměněn ve své podobě. Řady mnichů se vystřídaly v jeho celách. Staří spali svůj poslední spánek na hřbitově, který za chrámem se rozkládal; mladí vždy doplňovali jich prořídle řady. Obyvatelé jeho stejní svým šatem řeholním, svým klášterním řádem a týmž duchem sv. Benedikta, byli si podobní. Zdálo se, že klášter má stále tytéž bratry; vždyť i jména jejich byla ustavičně táž, neboť živí přejali je po mrtvých.

Klášter se téměř nemění, když duch jeho neklesá.

V jeho nitru pílí mnichů nashromážděna byla vzácná sbírka starých památek. Byly tu drahocenné malby, staré knihy, umělecké relikviáře s ostatky svatých, sochy;

vše, co tvořilo umění ve službách zbožnosti. Klášter byl tak museem posvátného umění. —

Jako nejvzácnější svůj skvost choval vzácný obraz velkého španělského malíře, Murilla: „Madonnu s an-
dělem“. Jeden z nejkrásnějších, jaký tento malíř Ma-
donn vytvořil. A proto nebylo divu, že umělci z ce-
lého světa, když zavítali do Španěl, neopomenuli navštívit
klášter, aby shlédli velikolepé dílo malířovo. —

Stalo se, že jeden z předních milovníků obrazů,
sám malíř, zavítal do města: a prvá jeho cesta byla
klikatými uličkami ven na cestu, jež vroubena oran-
žovými stromy, vedla ke klášteru. Venku, za parného
dne, nebylo téměř člověka; jenom hloučky dětí ve své
mladistvé bujnosti kupily se na cestě, hrajíce různé
hry, jež dětská vynalézavost vymyslila.

Na těžkých, dubových, umělecky vyřezávaných dve-
řích, jež byly vchodem do kláštera, viselo kovové kle-
pátko, jež údery na dubové prkénko, pod ním připev-
něné, oznamovalo příchod návštěvníků. Tento způsob
ohlašování příchodů, zachovaný z dávných dob, zde
se udržoval, i když jinde elektrický zvonek jemnějším
způsobem hlásil cizí návštěvu.

Přichozí umělec zaklepal kladívkem. Dobře slyšel,
kterak zvuk nesl se ozvěnou chodbami kláštera, jenž
zdál se opuštěným, liduprázdným. Vyčkal chvíli. Ale
brzo zavládlo dřívější ticho: V klášteře nejevily se ni
stopy života.

Umělec znovu zaklepal. Ani teď nikoho nepřivolal.
Klášter zdál se býti mrtvým. I klepal po třetí, po čtvrté,
vždy déle a silněji. Ale zase jenom ozvěna, jež rozlé-
hlala se chodbami, byla odpovědí na jeho klepání. Tu
konečně uchopil kladívko, a rozčilen jal se přímo bu-
šiti klepátkem na fortnu klášterní.

Když nyní ustal v tlukotu, zaslechl tiché, pomalé
kroky, blížící se ke dveřím. Okénko ve fortně se ote-

vřelo a jím pohlédl starý, šedivý, shrbený mnich. A vida cizince, pravil: „Přejete si snad, pane, vejíti k nám?“

„Zajisté, ctihodný pane,“ odpovídal příchozí. „Kdo tak dlouho a silně klepe, ten přece dostatečně snad dokázal, že žádá vejíti do vašeho kláštera.“

Starý mnich odsunul závoru, jež zatarasovala dvěře, a uctivě vítaje cizince slovy: „Pochválen buď Ježíš Kristus a Jeho svatá Matka!“ jal se mu hned vysvětlovati, proč nepřišel hned po prvních úderech na klepátko. Pravil: „Vězte, milý pane, že tu kolem nás jde mnoho rozpustilých dětí, lehkomyšlných výrostků a nezbedů, netrpělivých žebráků, žádajících za skývu chleba. Ti udeří na klepátko; ale když hned nepřijdu, odejdou rozhořčení. Nechápou, že stáří není tak rychlé, jako oni. Ano, jsou i někteří, kteří ve své nevázanosti zaklepou a hned zase prchají. Chtějí mne pozlobit a jenom obtěžují. Jsme již těmto nezbednostem zvyklí. A proto snadno pochopíte, když při prvním zaklepání hned nevyjdu a nepospíším ke dveřím. Myslím si, že zase nějaký neposeda je venku a chce jenom rušití nás v denní práci nebo odpočinku, který věřte mi a milý Bůh je toho svědkem, při svých osmdesáti letech si zasloužím. Ale když někdo znovu a znovu tluč, tu teprve věřím, že stojí venku vážný návštěvník, a jdu jej vyslechnout.“

Po těchto slovech uvedl starý řeholník příchozího dovnitř kláštera.

* * *

Na bránu nebes tak mnohý tluč a žádá otevření. Prosí za vyslyšení prosby. Ale když věčný Bůh hned ho nevyslyší, ustane a znovu již nežádá. Myslí si, že dobrý Bůh jest jeho služebníkem, který má všem rozmarům a každé chvilkové, bezvýznamné žádosti okamžitě vyhověti. Tací prosebníci nikterak se neliší od oněch ne-

zbedů, jež zaklepou na fortu klášterní a hned zase prchají. A jiní v netrpělivosti hned ustávají v nové prosbě, ano horší se, když Bůh hned nepřichvátá jim pomoci.

Lidé jsou často jako nezbedné, lehkomyslné děti. Ale jenom těm, kdo vytrvale a vroucně prosí, Bůh otevírá dvěře svého království a vyslyší jich volání, protože řekl: „Proste a bude vám dáno; hledejte a naleznete; tlucte a bude vám otevřeno.“ (Mat. 7, 7.)

OBSAH:

	Strana
Předmluva	3
Sv. Telemach. mučedník	7
Neznámí přátelé	11
Sv. Agatha, panna a mučednice	19
Dvoji koupel	22
Marie egyptská	26
Kuchařící andělé	31
Služebnice svého pána	33
Mučedníci mrazu	37
Ježíšek na loktech sv. Antonína	41
Kajicnice Magdalská	44
Sv. Anna, matka Panny Marie	51
Sen Dona Innig:	58
Biskup Bonus	62
Sv. Genesis, patron herců	65
Dvě legendy o dětských očích	69
U klášterní brány	74

Od téhož autora:

Díl I.

Legendy vánoční.

Cena Kč 5.—.

Díl II.

Legendy velikonoční.

Cena Kč 4.—.